

DIRVA

KUR EINA PRANCŪZIJA?

LIUKSEMBURGO KONFERENCIJA IŠ NAUJO PARODĖ, KAD DE GAULLE NORI PRIEŠINTIS BET KOKIAM VAKARŲ EUROPOS INTEGRAVIMUI. — TUO JIS STENGIASI ĮTIKTI MASKVAI, KURI PER PRANCŪZŲ KOMPARTIJĄ TURI NEMAŽOS ĮTAKOS PRANCŪZŲ KAIRIESIEMS. — PO DE GAULLE PRANCŪZIJA GRESIA LIAUDIES FRONTO VYRIAUSYBĖ.

Vytautas Meškauskas

Dvi dienas užtrukusi Europos ūkinės Bendruomenės ministerių konferencija Liuksemburge buvo atidėta iki sausio 28 d., nepadarius jokios pažangos. Prancūzijos užsienio reikalų ministeris Couve de Murville pakartojo savo senus reikalavimus tai organizacijai, kuri veikia plačiau žinomo Bendrosios Rinkos vardu, siūlydamas pertvarkyti ją taip, kad kiekvienas jos narys turėtų visuose klausimuose veto teisę. Tuo tarpu anksčiau buvo sutarta, kad nuo šių metų sausio 1 d. kai kuriuose neesminiuose klausimuose toji teisė būtų panaikinta. Iš viso, kai toji organizacija buvo sukurta, visuotiniai buvo tikima, kad ji ilgai neišgyvens ne tik prie ūkinės, bet ir politinės Vakarų vienybės.

Bendruomenės vykdomoji komisija, kuriai pirmininkavo vokiečių Hallsteinas ir kuri reziduoją Bruselyje, įgavo labai daug respekto. Šiandien prie jos yra akredituoti net 65 kitų kraštų ambasadoriai ir net būdavo juokaujama, kad Hallsteinas ištikro yra Europos ministeris pirmininkas. Tokia natūrali eiga, išplaukusi iš Bendruomenės sutarties raidės ir dvysios, labai nepatikusios generolui de Gaulle, kuris, kaip žinia, nori Vakarų Europą domiuoti, bet nebūti jos elininunariu. Nuo pereinamųjų metų birželio 30 d. Prancūzija pradėjo Bruselio komisiją boikotuoti, nors kitų susitarimų, kurie yra jai labai naudingi, laikėsi. Tokia padėtis ilgai tęstis negalėjo, todėl iš visų pusių buvo norima nuodugniau išsiaiškinti, tačiau Prancūzija nesutiko, kad pakvietimus į tokia konferenciją išsiųstintų Bruselio komisija. Ji reikalavo, kad tokia konferencija sušauktų koks nors narys, (konkrečiai sūlė Liuksemburgą) savo vardu. Su tuo tačiau nesutiko kiti penki nariai -- V. Vokietija, Italija, Belgija, Olandija ir Liuksemburgas. Pagaliau buvo pasiektas kompromisas. Kvietimus išsiųstintės Liuksemburgas, bet Bendruomenės organo -- ministerių tarybos -- vardu. Konferencijoje tačiau paaiškėjo, kad prancūzai nori kalbėtis tik apie tai, kas jiems naudinga ir visai nėra linkę eiti į bet kurias kitas kompromisas.

Čia iškyla klausimas, kodėl de Gaulle taip smarkiai saugo savo suverenumą ir dėl to nori sustabdyti Vakarų Europos vie-

nijimąsi, kuris, atrodo, visom valstybėm gali būti tik naudingas?

Ieškodami į tai atsakymo, pirmiausia susiduriame su paties de Gaulle asmenybės fenomenu. Ką atstovauja senasis generolas? Kokią politinę filosofiją? Ideologiją? Specifinius socialinius ir tautinius siekius? Kol kas į tai dar nėra aiškaus atsakymo. Tą klausimą nuodugniai tyrinėjęs National Review bendradarbis William S. Schlamms sakosi gavęs tik vieną inteligentišką atsakymą: "Gaullisme? C'est de Gaulle!"

De Gaulle galėjo atsisėsti Prancūzijos valdovo sostan dėl susidėjusių ypatingų aplinkybių. Antrasis pasaulinis karas Prancūziją paliko visiškai ligoniui. Normalūs veiksniai valstybės gyvenime, kaip kapitalistai ir darbininkų unijos, aukštoji klasė, vidutinė klasė, politinės partijos -- buvo pasimėtę. Jie nesugebėjo patys eiti pirmyn, bet tik klindyti tai padaryti kitiems.

Tokioje būklėje Prancūzija susilaukė 1958 m. Aižiro krizės. Reikėjo pasirinkti, ar Aižirui duoti nepriklausomybę, ar toliau kovoti ir tą teritoriją išlaikyti sau. Kairieji, aplamai imant, buvo pirmosios išeities šalininkai, dešinieji paskutiniosios. Kairieji, tačiau bijojo dešiniųjų reakcijos, dešinieji bijojo galimo pilietinio karo. Nė viena pusė nesigriebė iniciatyvos. Prancūzija buvo skubiai reikalinga valdovo. Buvo dar likusios dvi ryžtingos jėgos: komunistų partija ir kairiuomenė. Komunistų partija savo sprendimuose yra priklausoma nuo Maskvos, o Maskva tuo laiku (1958 m.) nenorėjo kokios nors didesnės įtampos Vakarų Europoje. Tokiu būdu kelias liko atviras armijai, kuri pasirinko de Gaulle, tačiau tas pasirodė esąs nedėkingas. Vietoje to, kad Aižirą išlaikytų, jis jį atidavė, o pačią armiją gerokai apnaikino. Tokiu būdu šalia paties de Gaulle asmeniškai, kompartija toliau liko stipriausias jėgos faktorius.

Kas atsitiko per sekančius 7 metus? De Gaulle valdymas, apšalimai, buvo laimingas. Prancūzija vėl atgavo pasitikėjimą savimi, kaip ir kitų Europos kraštų, jos ūkis atkuto, prasidėjo gerovės laikotarpis. Žinoma, pats generolas -- teigia W.S. Schlamms -- nesupranta kaip tai

atsitiko, apie ką jis visai nenuosimano, tačiau jam sėdint soste, Prancūzija atsigavo ir rado, kad kas kas bet ... "gaulizmas" jai jau nebereikalingas. Tiesa, de Gaulle buvo perrinktas prezidentu, bet tik per antrą balsavimą ir labai nedidele 5% dauguma. Faktinai antruosius rinkimus laimėjo ne Gaulle, bet pralaimėjo Mitterandas. Du milijonai prancūzų, kurie per pirmus rinkimus balsavo prieš de Gaulle, nepanorėjo savo balsus atiduoti Mitterandui. Išvada iš to: sekanti Prancūzijos vyriausybė gali būti jau Liaudies Fronto -- Front Populaire vyriausybė.

Mat, normaliai komunistai surenka apie 23% balsų, socialistai 14% -- kartu būtų 37%, bet jų kandidatas surinko ne tiek, bet 45%. Blogiau tai, kad, pagal kairiųjų L'Express savaitraščio apskaičiavimą, tik 65% Prancūzijos proletariato, kuris normaliai balsuoja už marksistinės komunistų ir socialistų partijas, balsavo už Mitterandą. Kitaip sakant, jei kandidatas būtų ne Gaulle, o koks nors dešiniųjų politikas, jis ko greičiausiai būtų pralaimėjęs. Čia pat reikia pastebėti, kad de Gaulle yra labai malonus Maskvai. Jis siekia to, ko nori ir Maskva -- Vokietijos izoliavimo, nedavimo jai atominių ginklų, NATO susilpninimo, Vakarų Europos nesusijungimo.

Po rinkimų de Gaulle faktinai tapo kairiųjų belaisviu. Nuo jų palankumo priklausė jo tolimesnė ateitis. Bet kairiųjų sambūryje daugiausia balsų, deja, turi komunistai, nes jie turi galinčiausią partinį aparatą. Tačiau komunistai elgiasi taip, kaip Maskvai atrodys naudingiausia. Galimas daktas, kad Kremlius šiuo metu nenori jokių didesnių neramumų Vakaruose, todėl prancūzų kompartija bus rami, bet jei jam reikėtų samšio -- viskas gali atsitikti. Dešinioji pusė nėra taip stipri, kad galėtų sudaryti vyriausybę, norsetoretinškai ji galėtų surinkti apie 60% visų balsų.

Čia, atrodo, ir slypi paslaptis, kodėl de Gaulle priešinas Europos suvienijimui -- tai nepatiktų Maskvai ir jos bernams Paryžiuje.

Vidaus politikoje de Gaulle į vyriausybę pasikvietė savo buvusį premjerą Michel Jean-Pierre Debre. Niekas turėtų būti nėra tiek daug padėjęs de Gaulle iškilti kaip tas Debre, kuris faktinai Prancūzijos konstituciją sukirpo pagal generolo išmėtas. Debre yra karštas nacionalistas ir geras kalbėtojas, tačiau 1962 m., kaip paprastai, nedėkingas de Gaulle jį atleido.

Dabar Debre buvo paskirtas ūkio ministeriu su didėlėmis teisėmis. Mat, ligšiolinis finansų ministeris Valery Giscard d'Estaing išvengė infliacijos, bet nepopuliariom priemonėm. Jis su-

Naujoji Korp/Neo-Lithuania Clevelando padalinio valdyba 1966 metams. Sėdi iš kairės: valdybos narys Algis Matulionis, vicepirmininkė Klarisa Mickevičiūtė, sekretorė Jūratė Karaliūtė, išdininkas Viktoras Stankus ir pirmininkas Algis Mockaitis. Valdyba yra pasiryžusi šiais Jaunimo Metais suaktyvinti skyriaus veiklą suruošiant daugiau įvairių parengimų. Vienas tokių bus "Sniego šokiai" sausio 29 d. Čiurlionio ansamblio namuose.

varžė algų ir kainų pakėlimus. Tuo pačiu vyriausybė neteko dalies populiarumo ir darbininkų ir prekybininkų sluoksniuose. Debre stengsis pagyventi ūkį, o asmeniškai nukonkuruoti ministrį pirmininką Pompidou. Debre paskyrimas buvo Paryžiuje taip komentuojamas: "Monsieur Debre iejo į vyriausybę ir nutarė Monsieur Pompidou palikti savo vietoje." Ar Debre galės pakeisti nusistovėjusią raidą, tenka abejoti. Pasak Schlamms'o, saulė Paryžiaus politiniame danguje teka ne į Vakarus, bet į Rytus. Daugiau padėti galėtų labai energinga JAV tarptautinė politika, nes de Gaulle paprastai prisideda prie laimėtinųjų, bet kur tos sulauksi.

AZIJOS TAUTŲ LAISVĖS DIENA

Nuo 1954 metų, kai 22000 kiniečių ir šiaurės korėjiečių karo belaisvių atsisakė grįžti namo ir pasirinko laisvę, sausio 23 švenčiama kaip Azijos Tautų Laisvės Diena. Pavergtųjų Europos Tautų Seimas sausio 20 atžymėjo dvyliktą Azijos Tautų Laisvės Dieną specialiu savo pilnaties posėdžiu. Jame be Seimo narių ir gausių svečių taip pat dalyvavo ir tarė žodį Korėjos nuolaid stebėtojas Jungtinėse Tautose ambasadorius Yong Shik KIM, Vietnamo nuolatinis stebėtojas Jungtinėse Tautose ambasadorius Nguyen Duy Lien, Tautinės Kinijos ambasadorius Jungtinėse Tautose Liu Chieh, kongresmanai Henry Helstoski ir Lester Wolff.

Seimo priimtoji deklaracijoje pabrėžiama, kad 22,000 karo belaisvių pasisakymas už laisvę be tėviškės, vietoj pasisakius už tėviškę be laisvės, turi didelio poveikio visų tautų kovai su komunistine vergija; kad Azijos Tautų Laisvės Dienos reikšmė ypatingai šiuo momentu, akivaizdoje komunistų agresijos Vietname, yra dėmesio vertas įvykis; ir kad Azijos tautų laisvės kova neatsiejama nuo Centro ir Rytų Europos tautų laisvės kovos.

Savo žodyje Vietnamo ambasadorius pažymėjo, kad komunistų prasiveržimas būtų įžanga komunistinei agresijai Tailande, Malazijoje ir Indonezijoje.

ELTA

LIETUVIŲ FONDAS JAU TURI ARTI KETVIRČIO MILIJONO...

Dr. A. Razma

Su 1965 m. pabaiga L. Fondas turi kapitalo arti 240 tūkstančių, taigi, greit turėsime ketvirtadalį milijono fondo, o su 1966 m. pabaiga turėtumėm pasiekti 300 tūkstančių dol. Didelė padėka priklauso LF V. Jaus P-kui A. Rėklaičiui, reikalių vedėjui Br. Z. Ašokliui, visiems vųjų organizatoriams, aukotojams ir spaudai bei spaudoje rašantiems.

Iki šiol LF paskyrė apie dešimt tūkstančių lietuviškiems reikalams, o kai kovo mėn. gale susumuosime 1965 metų pelną, jis gali būti arti 10 tūkst. dol. -- tai vienerių metų pajamos, o 1966 m. pajamos bus didesnės, gal jau sieksime 15 tūkst. ar daugiau. Juo greičiau didės LF pagrindinis kapitalas, tuo didesnės bus kasmetinės pajamos lietuviškos išlaikymui bei jos ugdymui. O koks bus didelis palengvinimas lietuviškoje veikloje, li-tuanistinėse mokyklose, jaunimo organizacijose ir bendrai visoje liet. kultūrinėje darbo dirvoje, kai LF pasieks pusę milijono ir vėliau milijoną ir galės išty pinigų gauti kasmetinį pelną apie 50-70 tūkstančių ar daugiau dolerių ir skirti kasmet išvardintoms liet. institucijoms.

KAS TURI TEISĘ PASISAKYTI DĖL LF PELNO SKIRSTYMO

Drauge, Dirvoje, Naujienuose ir kitur jau keliais straipsniais buvo pasisakyta LF pelno skirstymo reikalu, o J. Rutkaus Laisvoje Lietuvoje (Nr. 25) "Lietuvių Fondas ir nuostatai" ir taip pat Pasaulio Lietuvyje labai drąsiai ir pozityviai išdėstyta konkretūs pasiūlymai, kaip LF kasmetinis pelnas turėtų būti skirstomas ir ką daryti, kad LF tapų kuo greičiausiai milijoninis. Tie ir kiti straipsniai verti visų dėmesio. Taip kiekvienas, kuris tiek sugeba, turėtų pasisakyti viešai tiek LF augimo reikalu, tiek jo pelno skirstymo tikslingumu.

Jau nemažai prašymų suplaukė į LF v-bą, kad vienas ar kitas lietuviškas reikalas būtų finansškai paremtas iš 1965 m. LF pajamų. Aišku, prašymų bus dešimt kartų daugiau negu turimų pinigų. Nemaža dalis esamų ir būsimų prašymų bus bent dalinai iš 1965 LF pelno paremta. Kad prašymus išklausti, neužtenka kreiptis vien į LF vadovybę su formaliu prašymu, bet

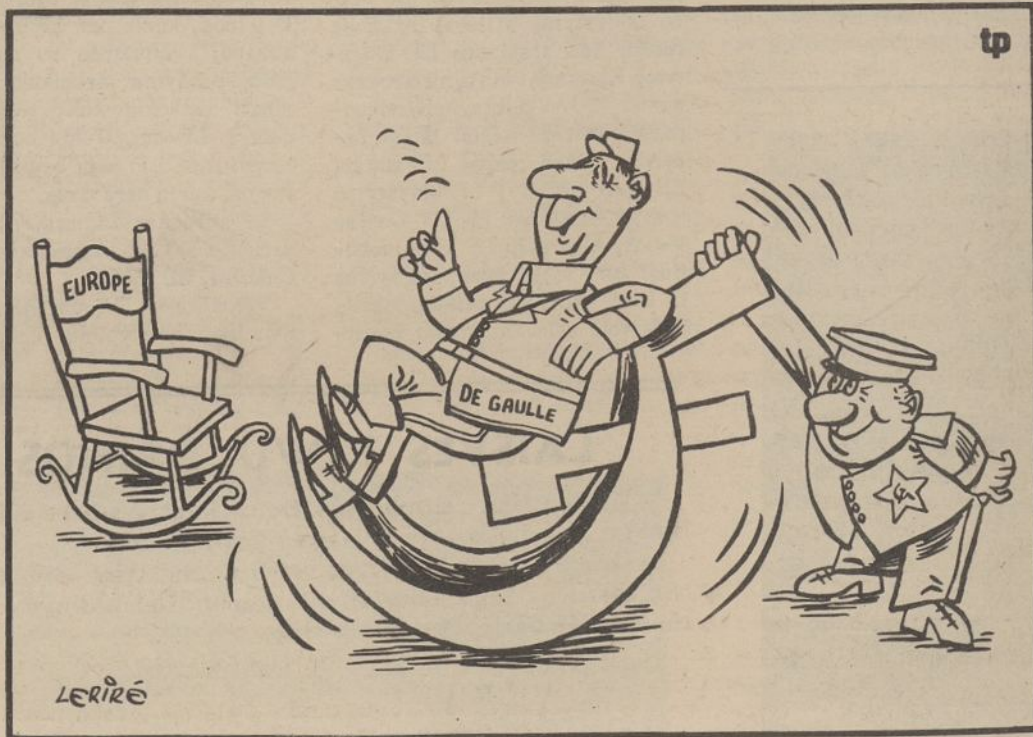
prašantysis tą prašymą privalo su atitinkamais argumentais patiekti viešai spaudai. Kodėl? LF pinigai yra visuomenės pinigai, tad visuomenė privalo viešai žinoti, kas tos finansinės paramos prašo ir visuomenė turi būti įtikinta tinkamais argumentais, kad vienas ar kitas lietuviškas paramos reikalingas projektas yra pirmiausias ir būtinais paramos reikalingas. Aišku, tokie iškelti spaudoje paramos reikalingi prašymai susilauks teigiamos ir neigiamos kritikos. Bet kritikos nesibijokime, nes dažnai ir tendencinga kritika atneša gerų vaisių iškeltam projektui, nes tada visuomenė atkreipia daugiau dėmesio ir į jo geras, visuomenė neigiamas kritikas nepaklausys, bet už tinkamą projektą pasisakys teigiamai. Taip buvo pradžioje su Lietuvių Enciklopedija, taip pagaliau buvo ir su Lietuvių Fondu. Aišku, į jo viešai iškeltas LF paramos prašomas lietuviškas projektas negalės atsilaukti prieš viešą pozityvią kritiką, tada galės dar kurį laiką palaukti ir užleisti vietą kitam, šiuo metu daug svarbesniam lietuviškos atžvilgiu projektui.

Dažnai vienas ar kitas lietuviškas reikalas, dažnai labai svarbus, nesulaukia visuomenės dėmesio ir paramos, kadangi tie reikalai dirbami partizanų šūku keliu ir visuomenė nėra tinkamai informuojama.

Viešai diskutuodami kokius lietuviškus reikalus LF turėtų remti ar neremti, palengvinsime LF Skirstymo K-sijos darbą. Ta komisija bus susipažinusi su visuomenės pageidavimais ir jai bus lengviau atspėti, kokius lietuviškus reikalus visuomenė laiko pirmiausiais.

Visuomenė dar daugiau matys ir girdės, kaip svarbus yra Lietuvių Fondas lietuviškame gyvenime išeivijoje ir kaip reikalinga LF padaryti kuo greičiau stipresniu, kad lietuviškas veikimas pajustų jo stiprią finansinę paramą. LF paramos reikalaujami siūlymai turėtų būti konkretūs su aiškiais argumentais. Toks siūlytojas turėtų neužmiršti, kad netik jo dirbama ar rūpima sritis svarbi lietuviškos atžvilgiu, bet ir kiti lietuviški darbai yra lygiai svarbūs ir reikalingi LF paramos. Tik taip objektyviai nusiitelę išneš-

(Nukelta į 2 psl.)

De Gaulle: -- Šis modelis nepatogus, bet mane geriau pastebės!

Vokiečiai per pirmąsias karo valandas staigiu puolimu sunaikino 1200 rusų lėktuvų ir 66 aerodromus.

KARAS IŠ ANAPUS (8)

Vokiečių tankai nesulaikomai veržėsi pirmyn

Praėjo kiek laiko, kol Maskva leido pradėti akciją prieš vokiečius, bombarduoti jų užnugarį, bet ir tai ne toliau kaip 50 km, įsakymas buvo gautas per vėlai ir vokiečiai jau buvo pradėję operaciją plačiu mastu, giliai įsirišdami į rusų pozicijas.

Maršalui Timosenko leidus, gen. Boldinas išskrido į Baltstogę. Pakely jo lėktuvas buvo Messerschmitt apšaudytas, bet sveikam pavyko nusileisti aerodrome, kuris buvo per 30 km, nuo Baltstogės. Kiekviena minutė buvo brangi ir reikėjoskubiai pasiekti 10-tos armijos štabą. Aerodrome nebuvo nė vieno automobilio ir gen. Boldinas sėdo sunkvežimiu, kuriame buvo keletas karininkų ir kareivių.

-- Važiavo į Baltstogę, -- įsakė jis šoferiui.

-- Tai pavojinga, drauge generale, Aerodrome prieš 20 minučių buvo gautas pranešimas, kad netoli vokiečiai išlaipino savo parašiutininkus.

Naujieta buvo nemaloni, bet nebuvo kas daryti. Pakelyje jie pamatė priešais žemai skrendant penkioliką vokiečių bomboneščių. Jie taip žemai nesibijodami skrido, lyg dangus jiems vienietis priklausytų.

Kiek toliau sutiko nuo Baltstogės skubančią grupę vyrų. Tai buvo prie fortifikacijų dirbę darbininkai, kurie, vokiečiams bombardavus, bėgo pametę galvas, nežinodami kur ir kodėl. Kely sutiko ir daugiau bėgančiųjų, lengvų mašinų ir arkliais traukiamų vežimų. Lengvos mašinos priklauso partijos pareigūnams ir buvo pakrautos įvairiais namų rakandais, iš kai kurių kyšojo net kambarinės gėlės...

Baltstogę viešpatavo didžiausias chaosas, geležinkelio stotis buvo užtvindyta bėgliais, visi skubėjo ir buvo sunku gauti informacijų. 10-tos armijos štabas buvo išsikėlęs už miesto į nedidelį miškelį ir ten dviejose palapinėse gen. Golubevas su savo karininkais bandė suorganizuoti pasipriešinimą. Jis nebeturėjo ryšio su frontu. Telefono linijos buvo nutrauktos, o radijas buvo prieš štruktūras.

Golubevas paaiškino Boldinui padėtį. Auštant trys vokiečių armijos korpai, remiami masės tankų ir bombonešių, puolė rusų 5 korpo kairįjį sparną. Per pirmas valandas visos divizijos smarkiai nukentėjo. Kad išvengus apsupimo iš pietų, Golubevas davė įsakymą 13-tam mechanizuotam korpusui užimti poziciją išilgai Kureco upės, bet esant mažam tankų skaičiui mažą vilties atsilaikyti.

-- Ką mes galime padaryti su mūsų senais tankais T-26, kurie tinka tik į žvirblius šaudyti, -- baigė aiškinimą gen. Golubevas.

Į štabą atvyko 6-to kavalerijos korpo vadas gen. Nikitinas, kuris papasakojo, kaip jo vyrai, atmušę pirmąjį vokiečių puolimą, vėliau buvo vokiečių aviacijos visiškai sunaikinti. Kavalerijos likučiai dabar susirinkę Baltstogės šiaurėje miške.

Žinrėdamas į žemėlapi, gen. Golubevas pareiškė.

-- Nelengva, Ivan Vasilevič, Mano vyrai kovoja kaip liūtai, bet ką jie gali padaryti prieš tankus ir aviaciją. Visur, kur yra galimybė laikytis, mes įsitvirtiname ir prieš mūsų negali iškrapštyti. Bet tokių pozicijų ne daug ir vokiečiai, vengdami tiesioginio puolimo, užėina mums į užnugarį. Tokiu būdu jie laimi laiką ir vietą.

Tuo metu buvo atstatytas ryšis su Minsku ir gen. Pavlovas įsakė Boldinui tą pačią naktį su 10-ta armija organizuoti kontrapuolimą. Boldinas jam pastebėjo, kad 10-ta armija praktiškai nebeegzistuoja, esanti visai sunaikinta. Pavlovas atsakė: "Tai įsakymas, ir aš noriu, kad būtų išpildytas".

Ką reikė tokie įsakymai, kurie buvo toli nuo realizmo, klausia gen. Boldinas savo atsiminimuose. Ir jis pastebi, kad tokie žmonės, kaip Pavlovas, turėjo įprotį duoti įsakymą tik tam, kad jis būtų byloje ir pasirodyti Maskvai, kad bandęs ką nors padaryti vokiečiams sulauktyti.

Birželio 23 d. velniui buvo bandoma suorganizuoti kontrapuolimą su gen. Kackilevičiaus šarvuotųjų korpu. Tankams pradėjo trukti degalų ir Boldinas maldavo Minsko bent lėktuvais atsistiekti benzino. Esant tokiai beviltiškai padėčiai, iš Maskvos atvyko maršalas Kulikas. Jis išklaušė situacijos paaiškinimus, kelis kartus murmėdamas "Aš matau...". Buvo aišku, kad išvykdamas iš Maskvos jis nežinojo, kiek padėtis rimta. Po to jis atsiseikindamas, pasakydamas, kad vyksta pasišalinti ir pažūrėjęs galėsias padaryti.

Žinrėdamas į jo tostantį automobilį, savęs paklausiau, ko jis čia buvo atvykęs, rašo atsiminimuose Boldinas. Gen. Nikitinas buvo panašios nuomonės: Keistas svečias, pastebėjo jis, dingus automobilii dulkų sukūryje.

Į štabą atvykęs gen. Kackilevičius pranešė, kad jo tankai baigė paskutinius šaudmenis.

-- Kai mes baigsime, turėsime susprogdinti tankus.

-- Aš nematau kitos išeities, -- atsakė Boldinas.

Kitą dieną gen. Kackilevičius buvo užmuštas.

Apsupti iš visų pusių, be benzino, be šaudmenų, Baltstogės gynėjai generolai, karininkai ir kareiviai, kurie dar liko gyvi, mažomis grupėmis patraukė į rytus... Nedidelis dalinys, kuris lydėjo gen. Boldiną, pakelyje miškuose aplink save rinko kareivius ir žygiavo 45 dienas. Į pabaigą dalinys išaugo iki 2000 vyrų ir jam pavyko prasilažus frontą prisijungti prie rusų armijos netoli Slonimo.

Boldinas rašo, kad šitame atsitraukimo žygyje kareivių moralė buvo bloga, ypač dėl vokiečių mėtomųjų iš lėktuvų atsisaukimų, kuriuose buvo skelbiama, kad Maskva jau pasidavė ir bet koks tolimesnis pasipriešinimas yra bereikšmis.

Abiejų generolų atsiminimai rodo, kad Stalinas ir vyriausioji raudonosios armijos vadovybė net 12 valandų po vokiečių invazijos dar stengėsi išvengti karo. Gen. Popov pasakoja, kai vokiečiai pradėjo bombarduoti Brest-Litovsk, buvo visiškai surašyti raudonosios armijos vadovybė net 12 valandų po vokiečių invazijos dar stengėsi išvengti karo. Gen. Popov pasakoja, kai vokiečiai pradėjo bombarduoti Brest-Litovsk, buvo visiškai surašyti raudonosios armijos vadovybė net 12 valandų po vokiečių invazijos dar stengėsi išvengti karo. Gen. Popov pasakoja, kai vokiečiai pradėjo bombarduoti Brest-Litovsk, buvo visiškai surašyti raudonosios armijos vadovybė net 12 valandų po vokiečių invazijos dar stengėsi išvengti karo.

Rusai oficialioje karo istorijoje pripažįsta, kad daugely vietų pasienyje vokiečiai greit sunaikino pasipriešinimą. Daugelis dalinių į kovą išstojo be pasiruošimo. Rusų aviacija per pirmas dienas buvo nušluota. Vokiečių bombonešiai subombardavo 66 aerodromus, sunaikindami visus lėktuvus, kurie ten buvo. Birželio 22 d. iki pietų buvo sunaikinti 1200 rusų lėktuvai, kurių 800 net nepakilus, žemėje. Centriname sektoriuje būta daugiausiai nuostolių: 528 lėktuvai žemėje ir 210 lėktuvų ore.

Pasienio zonoje praktiškai nebuvo rezervų, telefono ir telegrafo ryšiai buvo nutraukti pirmąją karo valandą ir daliniai neteko bet koki tarpusavio ryšio. Didžioji dalis aukštųjų karininkų neturėjo operacinio ir strategi-

nio paruošimo ir prityrimo vadovauti mūšiumi.

Vyriausiojo štabo 7 val. 15 min. duoti pirmieji įsakymai pasienyje esantiems daliniams rodo, kad štabas visai nesiorientavo ir nežinojo tikrosios situacijos. Tas įsakymas šiandien skamba juokingai:

1. Mūsų kariuomenė turi pulti priešų jėgas visu galingumu ir visomis priemonėmis, sunaikinant priešą visur, kur jis peržengė sieną.

2. Mūsų žvalgybiniai ir kovos lėktuvai neturi leisti priešų lėktuvams koncentruotis, smogiant priešą jo teritorijoje 90 iki 150 km. gilumoje. Klaidėdą ir Karaliaučių reikia visu smarkumu bombarduoti. Susilaikyti nuo bombardavimo Suomijos ir Rumunijos teritorijos.

Aišku, beveik visiškai sunaikinus rusų aviaciją, šis įsakymas negalėjo būti išpildytas ir birželio 22 d. vokiečių kariuomenės daliniai centriniame fronte jau buvo už Kauno, 11-toji rusų armija betvarkėje traukėsi į Vilnių.

Vienur kitur rusai dar bandė laikytis, kaip Brest-Litovske, kur įgula laikėsi net iki liepos 24 d. Kada vokiečiai užėmė tvirtovę, gynėjai beveik visi buvo žuvę. Bet tas nesukliudė vokiečiams žygiuoti tolyn, pirmąją dieną paliekant užnugaryje per 50 km. apsuptą Brest-Litovsk.

Tik vakare 10 val. birželio 22 d. buvo paskelbtas rusų pirmas oficialus komunikatas, kuriu tikslas buvo sulauktyti nuo panikos gyventojus:

"Šiandien reguliarios vokiečių jėgos puolė mūsų kariuomenę pasienyje ir keliose vietose pasiekė silpnus laimėjimus. Po pietų raudonosios armijos pėstininkų daliniai atvykę į pasienį, puolė vokiečius ir atmušė beveik visame fronte."

Kitas pavyzdys, kad rusų vyriausioji vadovybė nesiorientavo padėtyje, tai antras įsakymas pasieny stovintiems daliniams. Pirmąją dieną po vokiečių invazijos, gavo įsakymą pradėti plačią ofensyvą apsupant visus vokiečių dalinius, įžengusius į Sovietų Rusijos teritoriją.

Bet tas nesulaikė vokiečių ir birželio 28 d. jie jau buvo prie Minsko, bei artėjo prie Pskovo. Už kelių dienų 60 rusų divizijų bandė sulauktyti vokiečių šarvuotųjų prie Berezinos upės. Tas leido laimėti laiko ir suorganizuoti naują gynybos liniją, kuri gavo Smolensko-Maskvos ašies vardą.

Kitame numeryje: Pirmasis blitzkrieg nepasisekimas.

Lietuvių Fondas jau turi...

(Atkelta iš I psl.)

kime savo siūlymus viešai įspaudą ir saikiai prašykime paramos iš Lietuvių Fondo.

KOKIE LIETUVIŠKI REIKALAI PIRMAELIAI

LB Centro V-ba turi projektų, kurie reikalauja greito realizavimo ir, aišku, tikisi finansinės paramos iš LF. Šiomet yra Jaunimo Metai. Jų reikalai privalo susilaukti finansinės paramos iš to paties fondo. Mūsų kultūrininkai mato darbus, kurie yra būtina finansuoti, nes po kelių metų gali būti per vėlu, kai mūsų liet. kūrybos didžiųjų ve-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

LASCIATE OGNI SPERANZA, voi qu'entrate -- savo vizijoje Dantė matė parašyta iškaboj ant pragaro vartų. Palikite kokias viltis, jūs, kurie įeinat...

Rusijos bolševikai kūrė "rojų", bet -- suvokdami jo turinį -- užkabino ant vartų pragarišką iškabą: kur komunistų partija kėlė koją, iš ten jos nebeišskels...

Ne visada ir ne visur ištėsėjo. Net iš Lietuvos jau dukart "nešė kulnis". Bet kai vėl, štai, jau dvidešimt antri metai tą iškabą laiko, nebe vienas ir Lietuvos prarado viltį, pasiduoda kvieslingų bei oportunistų įtaigai, kad taip yra, taip bus ir reikia su tuo susitaikyti, ar prie to prisitaikyti. Pavargę nuo vilties neišsipildymų, nebe vienas kratosi net jos gaivinimo: nebeveskit į tą pagundą...

Pradžioj tikėjosi, kad dar užels koks sukrėtas ir nupurtys slogutį. Aptilo suplikacija, maldaujanti pagalbos nuo maro, bado, ugnies ir karo, liko tik -- nebijom, jei ir žemė drebėtų ir kalnai virstų į marių gilumas... O nei drebėjo, nei virto, neigi paties Stalino "staigi ir netikėta mirtis" nieko iš esmės nepakeitė. Tik ta pagunda tikėtis, kad "negali gi taip amžinai pasilikti", grįžta įvairiausiais pavidalais. Bet iš kur besims drąsuoji išsirtart apie ją, "didžiajam broliui" girdint... Išsprūsta tik žodis kitas -- apie besikeičiantį gyvenimą, apie naujas sampratas, naujus interesus, naujas galimybes, naujus horizontus...

Mūsų, svetur atsidūrusių, vilties intensyvumas irgi kitas. Po keleto metų bravūriškų priesaikavimų "kitamet sugrįžti", atėjo metas užuominos apie "tolimas distancijas". Ilgainiui distancijos tiek ištyso, kad dabar jau ruošiamės laisvės kovos vėliavą perduot jaunėnei kartai. Atseit, įsitikinom, kad Lietuvos laisvė, nepriklausomybė tuo tarpu ne tik ne "už kampo", bet dar kažkur "už kalnų", kurių kito krašto nematy.

Jokioj akcijoj, jokioj kovoj negirdėta, kad ilgoms distancijoms tikty tiek patys veiksmai, kaip ir trumpoms. Tiesioginis tikslas šurmavimas čia laikinai netikslingas ir nepateisinamas. Ateina laikas stengtis visų pirma apčiuopti, kas gi glūdi tose tolimose distancijose ir su kuo teks susidurtį pasiekus. Ateina laikas, -- atvirai kalbant, jau prieš dvidešimt metų buvo laikas tausoti kaktas nuo jose ženklius tepaliekančio trankymo į kietus ir už kaktas tvirtesniais įrengimais apsaugotus vartus. Atėjo laikas atviromis akimis ("veidu į Lietuvą!") žvelgti, kas dedas už vartų. Bet kaip lėta vyksta persiorientavimas! Septynerius metus niekas (išskyrus galbūt E. Galvanauską) nedrįso apie tai net prisitart. Jau dukart po septynerius praslinko nuo pirmųjų viešų pripažinimų, kad reikia persiorientuoti.

Bet ką ir kaip daryti? Dažnam, kam nestigo drąsos "kitai veikti", stinga mokėjimo. Pirmas pasitaikęs nevykėliškas "naujų metodų" bandymas virsta patogiu (nes artimos distancijos!) taikiniu žodinaig akcijai kiekvieno "drąsuoju", stingančio drąsos ir vaizduotės ten, kur jos reikia. Užvirė "laisvė kova" savo tarpe. Paplūpo šėvrai (ar spūčiai) vienu į kitus -- žodžiais, bet nuodingais: "bendrądrabavimas su priešu", "išdavimas" ir tuoj pasiteisinimai -- "priešas klaidingai skaldo mūsų gretas!"

Argi tikrai priešas? Ar ne liežuvių greitumas, toli pralenkęs protų aštrumą? Ar greitaliežuviui suvokia savo nuodingų žodžių reikšmę?

terany nebebus mūsų tarpe. Tuo reikalu reikėtų pasiskaityti Drago kultūrinį priedą (1966-1-15 Nr. 12) -- Kertinė Parasė -- Dešimt tūkstančių dolerių yra pinigai.

Visų lituanistinių mokyklų reikalavimas yra, kad paskirtumėm pakankamai pinigų modernišku mokymosi priemonių įsigijimui. Tam svarbiam reikalui reikėtų skirti ne kelis tūkstančius, bet kelias dešimtis tūkstančių. Lietuvių Fondas jau tai lengvai gali, nes įeigu pinigų neužteks iš 1965 metų pajamų, galima skirti ir numatyti iš 1966 metų ar net iš 1967 metų. Čia turėtų visų lituanist. mokyklų mokytojai išeiti į spaudą ir pareikšti, kokių mokymosi priemonių jie pageidautų, kad lituanistinės mokymasis palengvėtų ir vaikams jis būtų įdomesnis.

Reikia pasidžiaugti, kad LF vajai pradeda gerai įsibėgėti, tikimės, kad kiekvienoje liet. apylinkėje atsiras pasišventusių LF organizatorių, nes pas lietuvių netrūksta pinigų, tik neatsiranda idealistų, LF aukų "medžiotojų", kurių darbas nėra lengvas, bet vistiek jis lengvesnis, negu mūsų brolių ir sesių lietuvių lietuviškas darbas pavergtoje Lietuvoje ar Sibire.

O į tuos, kurie dar LF-dui neaukavo, kreipiamės su nuosirdžiu prašymu nebelaukti, bet siųsti betkokią auką tiesiog į centrą LF-dui. Tokiu būdu palengvinsite LF vajų organizatoriams, kurių nėra daug.

LF adresas: Lithuanian Foundation, 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

Visos aukos LF-dui atleidžiamos nuo valstybinių mokesčių.

LAISVĖS KOVŲ DAINOS

Autentiška lietuvių partizanų kūryba. Tai vertinga knyga, paminklas mūsų laisvės kovotojams.

Kietais viršeliais įrišta, poeto Jono Aisčio redaguota, Lietuvos Nepriklausomybės Fondo išleista knyga gausa DIRVOJE. Kaina -- 5 dol.

Siųskite čekį ar perlaidą šiuo adresu:

D I R V A ,

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Vokiečių tankai veržėsi pirmyn, nesutikdami didelio pasipriešinimo.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July
and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

ŪKINIAI STEBUKLAI

"Po ilgų izoliacijos ir nuosmukio metų Ispanija pateko pramonės revoliucijos sukratin, pasidarius viena iš greičiausiai augančių tautų Europoje, tuo pat metu šiuolaikis keičiantis visuomeninei struktūrai." Taip rašo iš Kelionės po Ispaniją grįžęs Time redaktorius Feuerbringer, (Time, sausio 21 d.). Krašte gamybos vidurkis pasiekė tą ribą, kuri skiria neturtingus kraštus nuo turtingųjų.

Auganti ir vis dar tebesiplečianti pramonė tūkstančiams ispanų suteikė ne tik pastovų darbą, bet ir tokias pajamas, kurios leidžia jungtis į civilizuoto pasaulio gyvenimą su visais jo patogumais, šaldytuvus, televiziją ir automobilius įskaitant. Jei prieš kelis metus Ispanijoje pamatęs važiuojantį automobiliu galėtum sakyti, kad tai arba labai turtingas, labai galingas ar labai suktas važiuoja, šiandien septyni automobilių fabrikai nebespėja išpildyti užsakymų.

Bendrai, žvilgsnis į Ispaniją be galo informatyvus, tikslus ir apimantis visas gyvenimo sritis, neišskiriančias problemas, kurios dar laukia tinkamesnio sprendimo.

Ūkinę pažangą padarė ne vien Ispanija. Žinome apie Vokietiją, žinome, kaip pakilo Italijos, Prancūzijos ir eilės kitų kraštų pragyvenimo lygis.

Visa tai neatirsdo "per stebuklą". Tai nebuvo nei gero oro, nei gerų aplinkybių paseka. Visa tai atsiekė žmogaus iniciatyva, įsigilvinimas į reikimą, gilus noras atstatyti krašto ir tautos prestižą.

Tame pačiame straipsnyje apie Ispaniją randame eilę įdomių minčių, rodančių, kaip su krašto ūkine pažanga atgijo ir visokeriopas kultūrinis gyvenimas.

Paliekant Ispaniją, grįžkime momentui į savą bendruomenę ir pažūrėkime, ar ne laikas ir mums pasižvalgyti, kur slypi mūsų ekonominio atkūtimo ge-

nijai, kur užkasti mūsų kultūriniam ir visuomeniniam gyvenimui taip reikalingi ūkiniai lobiai. Besižvalgant užtiksimė žmonių ir ūkinių institucijų, tinkamai įsirikavusių šio krašto ūkinės pažangos vyksme. Nesiminsime čia jų visų išvardinti, nes visi gerai žinome, kad turime lietuviškų bankinių institucijų, pramonės įmonių, žmonių, aukštai iškilusių pramonės viršūnėse, prekyboje ir profesijose. Visa tai -- gera ir malonu. Vieno tik pasigendame, tai reikalingos darnos tarp mūsų visuomeninių ir kultūrinių poveikių ir jų ekonominio pagrindo tikslams įgyvendinti. Visuomeninio ir kultūrinio darbo viršūnėse vis pasigendame Erhardų, Rodė ir kitokiais vardais pagarsėjusių "stebukladarių", kurie sugebėtų ne tik iš savo kišenių padengti staigiai atsiradusias išlaidas, bet kurie panorėtų surasti magišką formulę, kaip išbristi iš aukos ir išmaldos statuso į save sugebančią išlaikyti ir pagrindinius poveikius turinčią bendruomenę.

Daug vilčių dedama į Lietuvii Fondą. Bet kol kas ir jis bažnuojasi tuo pačiu šūkiu-aukoidite ir raginkite kitus aukoti. Ūkiškojo "stebuklo" gyslė ir čia dar tokia plona, kad ir ketvirčio milijono vertės mikroskopas ne daug ką tegalės parodyti.

Gera! apsidairius, matysime ir iniciatyvos, gražių užsimojimų ir neblogų rezultatų. Pasirodo, kai yra intereso ir pinigų esama. Tai parodo, kad ir nedideliu mastu, bet sėkmingai veikia du investavimų klubai Clevelande. Prasmingam investavimui pinigų yra daugiau nei reikalingų rankų organizaciniam reikalams, t. y., investavimams, vadovauti.

Žodžiu, mūsų visuomenė pakankamai turtinga. Stinga tik tinkamos iniciatyvos ir gal reikiamo temperamento "ūkiniam stebuklui" įgyvendinti.

Atrodo, kad p. Krimantas bus gal tik vienas iš tūkstančio, kuris peikia lietuviško kryžiaus atsiradimą Pasaulinėje Mugėje ir palikimą New Yorko parke, jis visai nepagalvoja, kiek buvo įdėta pastangų, kad tas kryžius ten atsirastų ir išliktų, kiek jis -- mūsų tautos kančių simbolis, pasakojimo mugės lankytojas apie Lietuvą, dabartinę jos padėtį, kiek kartų jis buvo fotografuotas, filmuotas, spaudoj skelbtas. Tos reklamos pavergtai Lietuvai nebūtumėm nei už šimtą tūkstančių dolerių nupirkę.

Kryžius pasaulinėje mugėje palyginti taip daug nenukentėjo. Vėliavas greičiausia nusikabino ne vagys, bet suvenyrų rinkėjai. Parodos policija man tvirtino, kad iš parodos rajono dingo per 1,500 įvairių vėliavų, kai kurias vagystės išaiškino ir patyrė, kad tai nebuvo pikta valia.

Mūsų kryžius mugės rajone nebuvo "mugės aikštės pakrašty", o gana garbingo vietoj -- prie

Jaunimo Centro Namai Chicagoje, kuriuose vyksta didieji lietuvių kultūriniai ir visuomeniniai rengimai.

DIDYSIS KONCERTAS CHICAGOJE

Antanas Nakas

Chicago Jaunimo Centro salėje, kuri yra administruojama lietuvių tėvų jėzuitų, nuolat vyksta įvairūs solistų ir ansamblių koncertai.

Be koncertinio fortepiono geresnis koncertas negali įvykti. Koncertinio fortepiono Jaunimo Centro salėje nėra. Įvairios organizacijos arba atskiri menininkai, yra priversti kiekvienam koncertui atskirai nuomotį fortepioną iš Baldwin arba Steinway bendrovių. Nuoma už instrumentą atskiram koncertui yra didelė ir ji labai dažnai apunkina koncertų rengėjų biudžetą. Kartais už labai abejotinos vertės instrumentą reikia sumokėti 80 -- 120 dolerių. Sezono metu koncertinį fortepioną reikia nuomotį apie 10 kartų, tad kompanijoms nuomos sumokama virš 1,000 dol. metams.

Praėjusio sezono metu pas mane kreipėsi apie 10 kartų įvairios organizacijos ir paskiri menininkai, prašydami jiems parūpinti geresnį instrumentą. Gerą instrumentą iš bendrovių parinkti reikia nusimanančio žmogaus, nes priešingu atveju jos dažnai pristato į Jaunimo Centro antros, trečios, o kartais ir labai abejo-

pat įėjimo į meditacijų sodelį. Šalia didžiulio Kodak paviljono ir greta Christian Science paviljono. Tiesa, naujuose parko planuose kryžius atsidurs parko pakrašty, bet vėl mums lietuviams garbė, kad mūsų kryžius pasilieka parke, kai visi kiti milijoninės vertės paviljonai grįna tarsi degtukų dėžutės.

Nebuvo jokia klaida, kad mes kryžių ten pastatėm ir puoškėm. Ir kryžių ir lietuvių komitetą laimino pats popiežius, jį paventino pats Brooklyno vyskupas, tai dėl religinės dalies nereikėtų nei p. Krimantui nei jo "katalikiškam senimui" jaudintis. Pagaliau ir tas kryžius ten nėra specialiai kaip religinis, bet kaip tautinis simbolis.

Ar pavyks tą kryžių apsaugoti atviram parke -- didelis klausimas. Lietuvii Komitetas Pasaulinei Mugėi, baigdamas savo darbą, kryžių perdavė lietuvių bendruomenei, o laikinai apsaugai jį aprišo specialia medžiaga ir geležinėmis grotomis, kurios mugės metu saugojo garšiąją "Pietą" Vatikano paviljone. Prie kryžiaus yra prisegtas užrašas kad tai būsimio parko paminklas -- vieša nuosavybė.

Jei vandalai gražių mūsų pastangų nesunaikins -- tikrai negalima rasti geresnės mūsų tautos kančios simboliui vietos, kai New Yorko parkas. Būtų tikrai gaila, jei dėl vandalizmo tektų kryžių gabenti į lietuvišką aplinką, tada jis bylos tik mums, lietuviams, o dabartinėje vietoje jis buvo ir liks Lietuvos šaukliu visam pasauliui.

Kun, L. Jankus

buv. Kunigų Provincijos atstovas prie K.P.M., Komiteto vicepirmininkas bei Ekspozatų Sekcijos vadovas.

tinios vertės instrumentą, kuriuo menininkai, sumokėję aukštą nuomą, būna nepatenkinti.

Kadangi naujas koncertinis fortepionas kaštuoja labai bran-

Gal iš visuomenės tarpo atsirastų stambesnių mecenatų, kurių vardas būtų įrašytas garbingų Jaunimo Centro mecenatų sąrašė, iškabintame koncertinėje salėje. Kiekvienas menininkas, koncertuodamas toje salėje, su dėkingumu prisimintų geraširdžio lietuvių menininkų mecenato vardą. Manyčiau, kad tokio mecenato vardas visada turėtų būti

Pianistas Andrius Kuprevičius drauge su kitais menininkais dalyvaus sausio 30 d. didžiajame koncerte Jaunimo Centre, Chicagoje.

gliai, tai vieni tėvai jėzuitai, be visuomenės paramos, neišgali jo įsigyti. Forteponiui įsigyti šiuo metu yra sudarytas komitetas, kurį įeina visuomeninių -- kultūrinių organizacijų atstovai ir atskiri menininkai. Komitetas nutarė kreiptis į mūsų duosnią visuomenę, taip gyvai ir jautriai atjaučiančią Jaunimo Centro reikalus, ir prašyti jos paramos.

paminėtas koncertų programose.

Lietuviškosios visuomenės paramos vertę pajusime Didžiajame Koncerte, kuris įvyks š. m. sausio mėn. 30 d. Jaunimo Centro Salėje ir kuriame dalyvaus mūsų menininkai sol. S. Baras, sol. D. Stankaitytė, smuikininkė E. Kuprevičiūtė, pianistas A. Kuprevičius ir muz. A. Kučionas.

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

TAUTINIO IDEALO BEIEŠKANT

J. Miškinis

Idealai, ypač tautiniai, yra tam tikro laiko ir tuo metu gyvenančios kartos padaras. Tiesa, yra vadinamųjų amžinybų idealų, kurie daugiau turi religinę ir etinę prasmę. Bet ir jie kinta, nes iš religinės ir tautų istorijos matome, kad daugelis seniau buvusių amžinybų idealų nūdien laikoma atgyventu, istoriniu daiktu.

Vadinasi, labiau nuo laiko ir nuo aplinkybių priklauso tautiniai idealai. Kai kada ir tautiniai idealai esti nepaprastai ryškūs, visų pastebimi jų nenurindinant, labai brangūs ir vis dėlto greit nepasiekiami. Tokiu idealu buvo ir mūsų Lietuvos nepriklausomybė.

Dr. J. Basanavičius, dr. V. Kudirkas ir kiti ano meto tautos žadintojai sąmoningai regėjo Lietuvos nepriklausomybę, nors šis klausimas dar nebuvo plačiai gvildinamas. Vienok ilgai Lietuvos nepriklausomybės idealas pasidarė suprantamas net menkai išsilavinusiems tautiečiams. Pirmajam Pasaulinui karui besibaigiant, mūsų tautos smūnas, kilęs iš paprastų, neišmokslintų tėvų ir patys būdami panašūs į savo tėvus išsilavinimo atžvilgiu, nedvejodami telkėsi į pirmuosius savanorių kariuomenės būrius, nes nepriklausomybės idealas jiems buvo visai aiškus ir nediskutuotinas.

Vadinasi, nepriklausomos tautos ir valstybės idealas visiems buvo aiškus. Jie buvo sunkiai pasiekiami tada, kai mūsų tautai nebuvo įmanoma kovoti su despotišku milžinu. Todėl lietuvių tauta turėjo bent pasirošti šiam žygiui, kuris atėjo tada, kai milžinų grumtynėse mus slėgė despotai subyrėjo.

Per 22 nepriklausomo gyvenimo metus turėjome visus tuos privalomus aspektus, kokius turi kiekviena nepriklausoma tauta, suktusi savo valstybę. Valsybės vairininkai vedė vidaus ir užsienio politiką, visam krašte plėtėsi pramonė ir prekyba, dirbo kaimas ir miestas, atitinkamai gyvenimui augo ir plėtojosi kultūrinis gyvenimas.

Tačiau mūsų tauta nelaukai pateko komunizmo vergijon. Padarytos tautai žaizdos niekad neuzgis, jei jos nebus mus nukariaudusių, ar mūsų pačių pastangomis atitaisytos. Be to, turime ir kasdieninių, asmeniškių rūpesčių. Visa tai galima stumti iš dienos į dieną be didesnio susirūpinimo. Kai kam gali ir atrodyti, kad galima gyventi ir be idealo, kuris yra bendras visai mūsų tautai. Šiaip jau kiekvienas individas turi savą idealą, o juo gali būti žemia, savi namai, pinigai ir t. t.

Bet taip tauta gyvendama alsuoja tik savo plaučių viršūnėmis, neatsikvėpdama giliau, neduodama darbo visiems plaučiams ir sykiu nejausdama pilnojo gyvenimo prasmės. Yra žinoma, kad džiaugsmas ateina tik tada, kai vyksta pažangos vyksmas. Jei toks idealas atrodo nereikalingu, jis negali būti įgyvendinamas.

Idealas vadinams tautiniu dėlto, kad tautos dauguma jį tokiu pripažįsta. Bet tai nereiškia, kad tautinis idealas negali turėti sau panašių kitose tautose. Priešingai, kiekviena tauta, matydama kitos tautos siekiamą labai vertingą idealą, ramia širdimi gali apsižvalgyti, kaip gi čia su ta ar panašia pozicija? Ar ji jau užkariauta? Nes juk gyvenimas visur vyksta žmonių tarpe. Stengiamasi susikurti tobulėsnes dvasinio ir materialinio gyvenimo formas. Todėl ką gero sukuria viena tauta, tas gali kartais tikti ir kitai tautai, pritaikius prie kiekvienos tautos ypatingų savybių.

Žmogus pasaulin atsineša palinkimą siekti gėrio. Beieškant gėriui konkretaus pavidalo, apsisistojama ties tauta, nes patys žmogaus instinktas sako, kad tauta yra šaltinis, kuris jį apdovanoja praeities pasiektais laimėjimais ir kur jis gali pasiekti naujus laimėjimus, tą šaltinį praturtindamas. Taip kuriamas tautos menas, literatūra, taip surandami tautiniai idealai, taip gimsta ir politiniai laimėjimai.

PAAIŠKINIMAS DĖL KRYŽIAUS MUGĖJE

P. I. Krimantas "Dirvos" sausio 14 d. numeryje išspausdino savo ir "kitų" kritišką mintį dėl lietuviško kryžiaus atsiradimo ir jo palikimo New Yorko Meadows Parke. Savo laiške jis klysta tvirtindamas, kad kryžius kainavęs 20,000 dolerių. Faktina kryžiaus kaina su tvorele, prožektoriais, vėliavomis stiebu ir įrašu -- paaiškinimu bronzinėje lentoje nesiekė 5,000 dolerių. Dvieju vasarų išlaikymas: gėlės, krūmai, medeliai ir jų priežiūra kainavo tik kelis šimtus dolerių, nes agr. T. Tallat-Kelpša už darbą nieko neimdavo, atlikdavo tėvynės labui.

THIS IS A LITHUANIAN SHRINE
PERMANENT MONUMENT OF THE PARK
PLEASE DO NOT ABUSE
FOR INFORMATION CALL EV. 7-1422

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Per garbę į skausmus (2)

Bet nesigilinkim į Aukso Žąsies pastatymo, režisūros, vaidybos, skripto smulkmenas. Viena, kad dabar jau per vėlu, nieko pakeisti nebegalima. Antra, kažin ar turėtų daug vertės pamokslai ir nurodinėjimai tų, kurie filmų niekada nestatė, skriptų nerašė ir tenai nevaicino, -- tiems, kurie jau rašė, statė ir vaidino ir tuo būdu pradėjo mokytis iš geriausio vadovėlio -- gyvenimo ir darbo praktikos.

Pagaliau, man bus priminta, kad pasakoms Aristotelio ir Stanislavskio teorijos ne visada reikalingos. Pasaka yra svajonė, poezija, žaismas, prasimanymas. Žaismas, kartais kupinas prasmės, ar ir tik žaismas dėl žaismo, dėl malonumo, dėl jo paties grožio. O vis dėlto ir pasakos žaismas turi savo įstatymus, savo pasakišką logiką, -- mėgi čia atsikirsti. Walt Disney juos žino ir laikosi labai gerai.

Nepamirškime, kad ir mažiems vaikams pasaka visada reikalinga ryškių motyvų, -- tegu vien "pasakiškų", keistų, fantastiškų, bet savaip įtikinančių ir kažkaip lyg realių. Juk niekas kitas, pasitikdamas naują slėpinį pasaulį, taip dažnai ir užsispyręs iki įkyrumo neklausinėja, kaip mažas vaiktis: -- Kodėl? Bet kodėl, mama?...

Žodis "kodėl" nesvetimas ir daugumai suaugusiųjų. Jie taip pat nuolat klausia, -- o mokslininkas ar rašytojas, dramaturgas ir aktorius savo kalba ir vaizdais jam kaip nors įtikinamai turi atsakyti. Tegu ne realistiškai, ne pagal rutinos logiką, tegu ne proto, bet širdies kalba, bet vis tiek motyvuoti, įtikinti, kad turi būti taip ir ne kitaip, todėl ir dėl to. Kodėl žąsistų valstybėje kyla tokia drama ir karalius sužiaurėja labiau už Staliną, grąsindamas kirsti galvas kiekvienam dvariškiui, kuris išristų būti linksmas, -- ir vien tik dėl to, kad dukrė karalaitė lūdna? Bet kodėl karalaitė lūdna, niekada nesijuokia, niekada nesišypso? Kodėl niekas nesugalvoja gerų pokštų jai prajuokinti? O gal ji šizofrenikė, serga depresija, ir tuomet jos negali prajuokinti net specialiai samdytas juokdarybos daktaras?

Kodėl žąsis tokia reikšminga? Na, dėl to, kad karalaitė gimė "žąsies ženkle". Bet kodėl karalaitė pasirodo juokinga tik tokia triviali aukso žąsies savybė, kai kiekvienas, ją palietęs, prilimpa, ir tik burtažodžiu galima atjungti?... Tada karalaitė nusišypso, ir visos bėdos išsisprendžia.

Baigė žiūrėti filmą, ir mes nusišypsojome: na, viskas gerai pasibaigė, ačiū burtininkės atneštai auksinei žąsiai. Bet, spėjau, ne vienas pajusime ir tuštumą, lyg nusivylimą, mes iš to

kios ilgus pasakos laukėme kažko daugiau. Šis nepasotintas alkanumas yra svarbus atvejis.

Mat, grožinė literatūra -- poezija, romanas, drama, komedija -- taip pat turi savo burtus ir "slaptažodžius", kuriais mus pagauna, sujaukina, drąsina širdį, sukrečia protą, perveria ir žaibais, ir kartu sužavi, šildo laimingumu, pripildo, įtikina. Itikina, jog tai, ką jau anksčiau žinojome, yra tikra tiesa, o ko dar nežinojome, turbūt yra didesnė teisybė.

Kodėl ir kada grožinė literatūra ir iš viso meninė kūryba turi tokią stebuklingą galią? Todėl ir tuomet, kada ji atskleidžia daugiau gyvenimiškos ir žmogiškos teisybės, negu jos matome paprasta akimi; kada jos atskleidimai bei atradimai yra reikšmingi, nauji ir įdomūs; kada ji išreiškia ką nors gilaus ir svarbaus; kada būties tamsoje savo auksiniu spinduliu ji skaidriai nušviečia ir tarsi atidengia žmogaus gyvenimo prasmę, daiktų ir dalykų kitą, lyg užslėptą reikšmę.

Žinoma, šalia to ir pirmiausia, literatūra, kaip ypač vaidyba ir teatras yra žaismai, tai neabejotina. Tačiau kažin ar bus tiesa, bent ne visa tiesa estetiškai ir formaliųjų priskeidinėjamai, kad literatūroje svarbiausia yra kaip, o ne kas ir kodėl. Man rodos, ne, -- nes svarbu ir reikšminga čia yra viskas. Ilgam išliekantieji didieji raštijos kūriniai kupini tų visų trijų elementų darnos ir saiko. Su auksine žąsimi mes kartu pažaidžiame, pagyvename pasakoje ir jos pasakiškoje logikoje. Bet žąsiai rūpi tik žiaipsau ir be reikšmingesnio motyvo nulindusią karalaitę prajuokinti, jai nerūpi kita kas ir kodėl. Todėl perskaite istoriją knygoje, teatre ar filme ją pažiūrėję, mes dar pasigendame to kažko gilesnio, reikšmingesnio, didesnės prasmės.

Jei mūsų literatūra ir kita meninė kūryba būtų vien rafinuotų formų perlas ir tik abstraktus žaismas, tada marksistai būtų teisingi prileidimu, jog "buržuazinis" pasaulis turbūt išsisėmė, žlunga, nebeturi ko pasakyti, nebejaucia reikšmingo gyvenimo prasmės ir baigia savo istorinę misiją... saldžiomis pasakomis arba beprotiškiausiu absurdu raizgymais. Jis yra tik skanus įmantriai paruoštas ir su gerais prieskoniais iškeptas kotletas, -- bet iš dvėsėlienės...

Žąsies komedijos turinys ir filmo forma yra visuotinio pobūdžio. Autorė ir režisorė nedėjo pastangų tai surišti su jokia nacionaline simbolika, su kuria nors tauta, jos problemomis ar ypatingu laiku. Beveik galima laukti, kad ne vienas pasigęs joje dabar kokio nors mums svar-

baus mito ar daugumos mėgiamo patriotinio motyvo. Kad turinyje ir formoje jokio nuogo "patriotizmo" nėra, aš dėl to per daug nesirūštinčiau. Tai galima be nuostolio palikti tikriesiems šio amato specialistams, mums -- laikraštininkams ir auksaburiniams prakalbininkams, kuriems tatau nenusibosta.

Tačiau mane truputį erzina nenuoseklumas: pasaką rašant ir filmą kuriant patriotizmo motyvas nebuvo reikalingas, bet kai pirmieji žiūrovai pradėjo šaltesnę kritiką, tuoj jis ir šmakšt, kaip yla iš maišo. Ir tuoj dramatinizavimas, ir tuoj patriotinė patetika! Štai čia pirmas didelis (na, beveik "jaunimo") bandymas, šaunus lietuviškas užmojis, toks pasiaukojimas, toks ryžtingumas, tokia garbė mūsų tautai, tiek tikėjimo ir tiek išlaidų! Negriaukim, nepriekabiau, nenumuškim ūpo, o tik skatinim ir palaikym naują, gražų ir svarbų lietuvišką kultūros darbą...

Ne, taip aiškinti nereikėtų ir net negalima, nes čia atliekamas meno kūrybos veiksmas, o ne Vilko rezoliucija Lietuvos laisvinimo reikalais. Aukso Žąsies filmas nėra kažkas išskirtina ir jam nėra pagrindo pakilti į privilegijų išimtį. Jis yra beveik normali ir tipiška laisvųjų lietuvių kūrybinė pastanga. Ir jis visais požiūriais -- kiekio ir kokių bei sąlygomis -- itin darniai įsijungia į visos mūsų kultūrinės ir meninės kūrybos užsienyje dabartinį lygmenį.

O kaip gi yra kitiems? Dėl sunkių sąlygų, lėšų ir plataus visuomeninio užnugario stokos mūsų laikraščiai ir kultūros žurnalai taip pat yra didžiulio pasiaukojimo vaisius, ir tačiau jie negali būti tokie, kokių norėtume ir kokius turi kiti amerikiečiai. O ar žymiai lengviau muzikams, dainų ansambliams bei chorams, baletui, "saviveiklos" teatrams, iš dalies ir dailėi? Na, o literatūrai, visokiems rašytojams? Vargo, skausmo, vogto poilsio valandomis rašomi romanai ir kitokios knygos, aukojant ne tik metus, bet dešimtmečius sunkaus darbo, ko nors didingo siekiant ir svajojant. O štai ateina tėvų prakaitu išmaitintas ir pamokslintas vaikas ir išdrožia nė nemirktelėdamas: -- Ka čia su tom nusibodusiom jūnų pasakėlėmis, duokit mums ką nors kaip Camus, kaip Hemingway, kaip Dostojevskis...

Ta pati drama ir rizika, iškeliaujant su lietuvišku filmu pasiaukojimą žiūrovą, senai išpaikintą ir persotintą didžiosios pasaulinės kinematografijos pramonės gaminiais. Iškeliaujant nuogom rankom, be pinigų, be tautai nusipelnusių bankininkų, be lietuviškų filminių tradicijų, be patyrimo ir be filmo aktorių. Tad nelaikytumėm jokią tragediją, jei Aukso Žąsiai dar liko keli

žingsniai ligi Hemingway ir dar gera pora mylių ligi Oscaro...

O dabar pagaliau, ateina laikas gėlėms...

Tik tam nebuvo pakankamai tinkama atmosfera Hollywoodo studijoje su išsibarsčiusiais mūšų "spaudos atstovais" aplinkui. Negi teiksi rožes Auksinės Žąsies juodo baigiamojo darbo meistrams -- Jasiukoniui ir Žemaitaičiui? Vyrams gėlė ne toks jau brangus papuošalas.

Ak, kad taip čia būtų premjera, kaip Chicagoje! Kas nors taip, kai scenoje išsirikluoja meno, o salėje brazda dolerio visuomenė. Tada raščiau iš savo pakalnės daržo visus septynius kelmus Bird of Paradise ir gal pripildytum šio filmo gimdytojos glėbį aštraus kirpimo žiedais, degančiais auksu, kaip abstraktinė josios žąsis. O karalaitė Vilčiai, visi nupynę, uždėtume milžinišką rūtų vainiką, kitoms žvaigždėms ir žvaigždinams vėl ką nors iš botanikos sodo. Gi mūsų įdomiausiame ir nepavargstančiam rampos veteranui Stasiui Pilka, ir brangiajai primadonai, -- pilną karbinę baltųjų gladiolių. Tegu visiems būna šventė! Ir užbaigdami šventę, pakartotume orbi et urbi: -- Tai vis dėlto buvo pirmas normalaus ilgio lietuviškas spalvotas filmas, pionierių daina, išdainuota su meile, karštu ryžtingumu ir pasiaukojimu, su talentais ir gabumais pagal aukščiausią mūsų atplaišos įstengimą. Ir visa tai nebuvo labai toli nuo to, kas yra geras filmas. O pradžiai tai jau daug, tai brangi dovana lietuvių tautai ir jos dvasinei gyvybei. Triskart valio! -- kaip sakydavo kariai ir jaunlietuviai.

Tikiu, kad visur, kur tik filmas bus rodomas, skubės jo pažinti kiekvienas šviesus lietuvis, vaikas ir senutė. Gal dvidešimt ir daugiau tūkstančių vien Amerikoje, ir tuo jie palengvins atlyginti faktines išlaidas užmedžiagas ir visa kita, ką sudėjo filmo autorė ir josios draugai.

Darbo, pasišventimo niekas niekada neatlygins. To negalima norėti ir net nereikia prašyti. Techniški nepasisekimai filmą gaminant ar rodant, publikos murmėjimai, priekaištai, nusivylimai ar ir visų tokių rašėjų, kaip mano, vėsinanti, net protarpiais šaltoka kritika čia neturėtų daug ką reikšti. Pasulyje būna blogiau.

Pavyzdžiui, garsioji Kleopatra... 30 milijonų dolerių biudžetas, populiariausi ir gabūs aktoriai, rinktiniai scenaristai ir režisoriai, beveik net žąsį pralenkianti įmantri reklama, literatūrinė atrama ant tokių pasaulinių stulpų, kaip Shakespeare ir Bernard Shaw. O rimta ir kvalifikuota kritika Kleopatros su-traiškė, nuvertino, net išjuokė. Nusivylė jai ir daugelis žiūrovų, beveik niekas apie ją daugiau nebekalba. Susprogo, kaip burbulas, nors, rodos, taip viskas tobulai buvo sinchronizuota...

O vis dėlto jie savo 30 milijonų pamažu atsiliriks per marga-

J. Rimša

Koncertas (aliejus)

PAS RIMŠA SUGRIŽTANT

ANT. J. VAIKSNORAS

Jau kurį laiką neturėjau malonumo matyti ir parašyti apie vieną iškiliausią lietuvių dailininką. Kaip anksčiau, taip ir dabar norėčiau pateikti savo asmeniską įspūdį ne kaip kritikas, bet kaip dailininkas.

Nors ir sunku asmeniškai išsiaiškinti su Rimša apie jo darbus, vistiek pajutau jo pasišventimą menui. Gallery International

Clevelande pajutau, kad tai yra spalvų ekspertas, žinąs kompoziciją, figūrą ir "turį ką nors pasakyti" kiekviename paveiksle. Turint omenyje visas dabar išgyvenamas meno kryptis, OP srovės neišskiriant, reikia džiaugtis Rimšos kūryba, kurioje randi didžiojo spalvų meistro Gauguin atgarsį.

Nesu Rimšos praeities žinovas, bet esu įsitikinęs, kad nėra kito taip savo menui pasišventusio lietuvių dailininko. Man žinomų iškilių lietuvių dailininkų tarpe, kaip Jonynas, Galdikas, Varnas, Puzinas, aš įrikiuočiau Rimšą kaip aukščiausią respikuotina toje srityje. Be abejo, reiktų išvardinti visą eilę kitų dailininkų, kuriuos gerbiu ir vertinu, bet tada reiktų rašyti apie visų bendrą įnašą lietuviško meno laimėjimuose. Žinau Pautiečių, kuris davė įkvėpimą rašyti apie lietuvių dailininkus. Ignas, Raulinaitis, Stančikaitė, tai vis malonūs bičiuliai, nuosirdūs menininkai, siekį gyvenime to, kas jiems atrodo svarbiausia.

Baigdamas norėčiau palinkėti Rimšai dar daugelį sėkmingų metų. O sau pasilikti malonų ir neišdildomą prisiminimą jo asmens ir jo didžiųjų darbų, o specialiai kaip dailininkas, mano gilia pagarbą jo spalvų pojūčiui.

PASKUTINIS ŠŪVIS

PAULIUS ŽIČKUS

Sniegas jau buvo nutirpęs ir nebesigirdėjo upelių čiurolinio. Pirmosios pavasario žibutes jau buvo numetusios savo žiedus, o visa stebuklingoji gamta pasipuošusi žaliuoju apdaru. Viskas veržėsi žydėjimui, meilei, grožiui ir gyvenimui. Purienos puošė pievas, sodai dabios baltuoju jaunamartės rūbu, o dangaus aukštybėse čireno vyturjai. Kai kur žiedų buvo tiek daug, kad nustelbė net obelių ir vyšnių lapus. Iš tolo atrodė, lyg varškės kūgiai.

Su pavasariu iš savo urvų ir požemių lindo Lietuvos partizanai, nes jų nebegalėjo pasekti sniege įmintomis pėdomis. Gamta teikė jiems globą, miškai savo lapuotomis šakomis slėpė nuo nereikalingų akių. Žiemą jie slėpėsi mažais būreliais, po du, po tris, o dabar vėl būrėsi į didesnius, kad geriau atliktų pareigą. Su didesne viltimi dabar žiūrėjo ateitin tie, kurie žiemos metu buvo nusiminę, ir tie, kurie niekadoms nebuvo praradę vilties. Visi vienodai džiaugėsi pavasario grožiu, atbudusia gamta ir gyvybe. Pavasaris tarnavo jiems. Net paukšteliai įspėdavo artėjantį pavojų. Kai miškas buvo tylus, o paukštelis staiga pasokdavo medžio šakose, jie žinojo, kad kažin kas negerai.

— o —

Miško tankumyne, mažoj aikštelėj ilsėjosi būrys vyrų. Jų veidai buvo liesi, įdubę, bet saulės, vėjo bei darganų gerokai nugairinti ir suaižyti. Kai kurie užvertę gal-

vas miegojo. o kitų žvilgsnis buvo nukeliavęs kažin kur į tolį -- jie nematė ir negirdėjo net miegančių draugų. Šalia gulėjo automatas, diržas, ant kurio buvo suverti šovynai, skardinis indelis. Aikštelės pakrasty gulėjo dėžės su granatomis ir šovinių maišai. Aplink miškas, gyvas paukščių balsais.

Saulė jau buvo nuslinkusi medžių viršūnėmis ir net jų šešėliai pranykė iš aikštelės. Gaivinanti vėsma gaubė paslaptingus vyrus. Iš miško išbėgo ir vos neužsoko ant gulinių kiškėlis. Vyrai paško ir griebė automatus, o kiškėlis metėsi į šalį ir pradingo tankumyne. Vyrai sukilo, dairėsi ir klausėsi. Tuo metu iš kitos pusės įbėgo kitas kiškėlis, bet pamatęs nepažįstamus svečius, irgi metėsi atgal.

— Kas nors negerai, -- pasakė Petras. -- Kažin kur yra mūsų slapukai? Sakiau, kad pavakarėjant sugrįžtų. Miške pasigirdo šlamėjimas. Sekundės greitumu aikštelė ištuštėjo.

— Vyrai, tai aš, Molis, -- pasigirdo balsas. Vyrai sugrįžo.

— Upytė pranešė, -- uždusdamas kalbėjo Molis, -- kad esame supami. Su tankais, tankėtimis ir šarvuočiais rusai supa mišką.

Kažin kur girdėti lyg tolimas perkūnijos dundėjimas. Petras prigulė prie žemės ir pridėjo ausį.

— Atrodo, lyg žemė drėbėtų. Tuojuo pasidalinti granatas ir šovinius. Tuščias dėžės ir maišus paslėpti krūmuose. Bandysime keltis per upę į didįjį mišką. Čia rusai šukuos kaip tankiomis šukomis. Kadangi supa iš visų pusių, gali mus laukti ir kitoj upės pusėj. Bet abejoju. Jie netikės, kad galime išeiti iš miško. Ten laukas, o rugiai dar maži. Tačiau per juos jau galima šliaužti nepastebėtam. Visi žinote, kur upė negili ir galima perbristi. Slenkame grupėmis po penkis. Eiti tyliai. Žinokite, be

reikalo nė vieno šūvio. Jeigu jie šaudys, atsakysime tuo pačiu ir visu smarkumu. Turim prasiskinti kelią. Jono grupė dengs kairį sparną, Antano -- dešinį, o aš vidury. Visi veršimes pirmyn. Ar turite prie savęs kokių atpažinimo dokumentų?

— Ne, -- atsakė vienbalsiai.

— Nepasiduoti gyviems. Paėmę į belaisvę po baisių kankinimų vistiek nužudys. Lengvai sužeisti kovoja ir bėga, o sunkiai -- patys padaro sprendimą. Mano patarimas -- patraukti granatos degtumą...

Aikštėn įbėgo kiti du slapukai.

— Kiekvienas į savo grupę, -- įsakė Petras. -- Žygiuojant paaiškins, ką turite daryti.

— Vade, jų labai daug, kas dešimt metrų žmogus nuo žmogaus. Jie slenka tokio tankumo trijose linijose. Atstumas tarp linijų apie pora šimtų metrų. Galėtume bandyti prasiveržti pro juos. Jie būtų priversti šaudyti per savuosius ir tuo padėtų mums.

— Negalime. Dar toliau slenka tankai ir šarvuočiai. Jie atskirtų mus nuo girios. Mūsų kelias tik per upę į anuos miškus.

Kai Petras nutilo, atrodė, kad mirtis pakibo virš visų ir virš viso miško. Nebesigirdėjo net paukščių čiu-bėjimo. Vėjas ir tai buvo nurimęs, o drebulių labai sustoję šlamėję. Rodos girdėjai ir matei, kaip pavėsyje ir po medžių šakomis kalėsi ir augo žolė. Gi įdegusių ir sudžiūvusių vyrų veidai spindėjo šaltu plienu. Nesimatė juose baimės, nei pykčio, nei neapykantos.

— Dar kartą, jokio šūvio, jeigu nešaudys. Gali nepastebėti. Šūviai išduotų. Bet jeigu būsim užpulti, ginsimės visomis priemonėmis, o tuo pačiu ir veršimes pirmyn. Kur negalėsime bėgti ar eiti, ten šliaušime.

— Pirmyn!

(Bus daugiau)

Kaip jaunoji karta supranta lietuvybės išlaikymą

Dr. Algirdas M. Budreckis

Sausio 15 d. Bostone buvo surengtas pirmasis šių metų kultūrinis subatvakaris, susilaukęs gražaus pasisekimo.

Bendruomenės paskelbti jaunimo metai buvo pradėti įdomia ir aktualia jauno prelegento dr. Algirdo Budreckio paskaita, kuri Bostone susilaukė gyvo atgarsio ir pritarimo, sukėlė visą eilę pasisakymų.

Kaip žinom, dr. Alg. M. Budreckis yra vienas iš penkių 1965 m. lapkričio 13 d. žygio koordinatorių. Bostono ALT vadovybė pakvietė jį būti pagrindiniu kalbėtoju Vasario 16 d. minėjime, kuris Bostone yra rengiamas vasario 20 d. Dr. Algirdas M. Budreckis sutiko tai dienai paruošti atskirą žodį.

Čia yra jungiama jo paskaita, skaityta kultūriname subatvakaryje, kuri kelia visą eilę mūsų tautinių ir jausminių problemų, yra ypačiai aktuali lietuviško jaunimo metams.

Paskutiniu metu dažnai pabrėžiamas jaunimas, jaunatviškų jėgų įsijungimas į visuomeninį darbą. Vienur nuskamba emociingi liaupsinimai, kitur išsiriti skeptiškos pašaipos. Veiksniai jau keturis metus kalba apie jaunimo verbavimą į išlaisvinimo kovas ir apie tolimesnę konsolidaciją, kuri apimtų ir jaunimą. Perna minimas jaunimas dramatiškai vadovavo žygiams į Washingtoną ir į Jungtines Tautas. Žygių pasakoje vėl priešinigi atgarsiai: iš vienos pusės gyrimai, iš kitos cinizmas.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė paskelbė šešiasdešimt šeštus jaunimo metams. Vadinasi, šiais metais visuomeniniame gyvenime jaunoji karta užkcentuojama. Eilė lietuvių įžymybių vienaip ar kitaip pasisakė dėl jaunosios kartos vaidmens. Pavyzdžiui, diplomatinio šešas min. Lozoraitis šiaip baigė savo žodį jaunimo metų proga:

--Aš linkiu, kad 1966 metais būtų plečiamos jaunosios kartos dalyvavimas mūsų, užsienio lietuvių, bendrame darbe lietuvybei gilinti ir Lietuvos nepriklausomybės bylai remti, -- tame darbe, kurį dirbame visada tikėdami mūsų tautos ir jos jaunimo krašte laisva dvasia.

Be abejo, šitam geismui pritaria visi ilgamečiai lietuviybės kovotojai.

Tiesa lieka ta, kad dažnai jaunimo šalininkai ir kritikai užmiršta, kad pats jaunimas galvoja, svarsto ir net daro savo sprendimus. Daugeliui vyresniosios kartos veiklę neateina į galvą mintis pažvelgti į jaunuomenės galvoseną ir panagrinėti, kaip ji iš tikrųjų suvokia išeivijos žūbtinį klausimą, ateiti: lietuviybės išlaikymą. O jausenai pribrendo laikas tai padaryti.

"Tauta be jaunimo yra tauta be rytojaus." Visuomenininkai jau taip seniai įsisąmonino šitą patarėlę, jog sofistams įėjai yra tik banalumas. Visvien, šis lozungas yra aukso žodžiai, nes, nežitrint visų pastangų, ilgai niekur prašvies dienele, kada nūdienis jaunimas paveldės mūsų kultūros lobyną. Ir kas tada? Koks bus lietuvių kultūros ir istorijos likimas jų rankose?

Rimtai kalbant, niekas negali ateities pranašauti. Taipogi niekas negali nustatyti ateities kryptį, kol dar vyrauja atsiktiktinumas žmonių santykiuose. Tačiau galima numatyti tą kryptį. Labai bendra prasme, dabartinio jaunimo mintys taps rytojaus veiksmais. Atseit, pagvilde nūdienės jaunosios kartos galvoseną, galime numatyti, į kokias vėžes šioji karta galėtų nukelti.

Pirmiausia, "jaunoji karta" yra netikslus sąvoka. Mes turime daugiau negu vieną jaunąją kartą. Šioje paskaitoje "karta" arba "generacija" suprantama, kaip amžininkų vienetas, kuris turi bendrą patyrimą ir panašų auklėjimą bei laiko dvasią, išsivysčiusią bendrų įvykių raidoje. Bendra patirtis ir panašus auklėjimas nustato to vieneto galvoseną ir elgseną. Amžininkai pergyvena savitą momentą, t.y., jie žiūri į pasaulį per savosios patirties prizmę. Praktiškai sumetimais galim surūšiuoti lietuvių išeivijos jaunuomenę į penkias kartas.

Kuo skiriasi mūsų jaunosios kartos viena nuo kitos? Čia imamas, kaip matas, lietuvių kalbos

vartosenos ir liuanistinio išsilavinimo laipsniai. Be to, krašto pažinimo laipsnis irgi yra matas.

1. Suaugusią kartą sudaro asmenys, pradėję mokslus Lietuvoje, tęsę ir baigę tremtyje (Vokietijoje ir Amerikoje). Šioji karta turi vaizdžius kūdikių kystės prisiminimus iš Lietuvos. Jie įsisąmonino kraštą ir jo žmones. Jų atmintys surištos su tėvyne. Lietuvių kalba yra jų gimtoji šnekta. Nors ir svetur baigę mokslus, jie lengviau kalba lietuviškai, jų mintys susiformuoja lietuviškai.

2. Pribrendusią kartą sudaro tie, kurie gimė Lietuvoje, pradėjo mokslus Vokietijoje ir juos baigė Amerikoje. Šioji karta vos prisimena kūdikystės nuotykius Lietuvoje. Vaizdai jau migloti, lyg sapnai. Nors lietuvių kalba yra jų gimtoji šnekta, dėl staigių aplinkos pasikeitimų, ji nėra pilnai įsąmoninta. Dažnas reiškinys, jog šiai kartai trūksta žodžių, išsireiškimai dirbtini. Pribrendusios kartos savitarpinė kalba yra anglų kalba. Nors ir retai, bet būna išimčių, ypač mergaičių tarpe.

3. Trečioji karta bręstanti arba jaunesnioji karta. Jos atstovai gimė ar keturiasdešimt ketvirtais, ar keturiasdešim penktais metais. Ši generacija pradėjo ir baigia mokslus Amerikoje. Ji vos prisimena stovyklų laikus. Retas jos atstovas kalba taisyklinga lietuvių kalba. Trečioji karta savo mintis formuoja angliškai. Vadinasi, jaunesnioji karta turi išverstį savo mintis į lietuvių kalbą. Kadangi jai nepatogu lietuviškai išsireikšti, toji karta lietuviškai kalba tik su vyresniąja karta.

4. Jauniausioji karta gimė tremtyje ir eina mokslus Amerikoje. Jos atstovai turi mažiau, kaip divdešimt metų. Jauniausioji karta iš viso nesistengia lietuviškai kalbėti. Jos lietuviškas žodynas ne tik ribotas, bet ir išsireiškimai yra geriški vertimai iš anglų kalbos. Ir tie reti paukščiai, kurie gerai valdo lietuvių kalbą, vengia jos vartojimą. Lietuvių kalba jiems reiškia tėvų šneką, tik ne jųją.

5. Amžiaus ir temperamento atžvilgiu, paskutinė kategorija yra visų aukščiausiai minėtų kartų mišinys. Turį galvoje čiagiminių lietuvių jaunąją generaciją. Iš tikrųjų, įėjai yra taip pat sudėtinga, kaip ir naujųjų ateivių jaunimas. Junginio įvairumas glūdi tame, kad čiagiminių tėvai ar senoliai, atvykę iš Lietuvos, namuose tebekalba lietuviškai. Šito jaunimo skaičius, deja, yra žymiai mažesnis už naujųjų ateivių vaikų skaičių. Retenybė rasti tokių, kurių senoliai išmokė juos lietuviškai kalbėti. Nors amžius nėra rodyklė, yra tokia tendencija jų tarpe: tie, kurie gimė prieš karą arba karo metu, yra geriau susipažinę su lietuviškomis tradicijomis ir geriau valdo lietuvių kalbą. Be išimčių, jie visi yra Amerikos švietimo santvarkos auklėtiniai.

Norėdami suprasti jaunimo galvosenos ir jo lietuviško veikimo priežastis, turime išgyventi jo aplinką, tiek lietuvišką, tiek svetimąją. Jei yra lietuviybės atžvilgiu, trūkumų jaunime, tai daliai pati lietuvių visuomenė yra kaltą. Tautinė kultūra yra visų kartų kūryba. Kol dar yra susipratęs prieauglis, kuris galės perimti kultūros lobius, tai galim sakyti, kad ta kultūra yra gyva ir vešli. Šis tautinės kultūros tęstinumas yra dvasinis, tai yra,

viena karta perduoda savo patyrimus ir išpūdžius kitai kartai. Sociologai šį kultūrinį santykį vadiną suvisuomenėjimu.

Visuomeniškumas yra žmogaus visuomeninės prigimties galių išskleidimas, jo įaugimas visuomenės, perimant tos visuomenės normas, vertybes ir taisykles. Nė vienas negali tobulinti tautinės kultūros jei jis perperima ir neįsisąmonina tos kultūros vertybių. O norint įsąmoninti vertybes, visų pirma reikia su jomis susipažinti. Pas mus vyksta silpnas suvisuomenėjimas. Tai yra, viena karta nesusugeba perduoti savo vertybių ir išpūdžių kitai kartai. Savame krašte suvisuomenėjimą papildo aplinka, ji natūraliai vyksta. Tremtyje tautinė kultūra, perkelta į grynai dvasinę plotmę, dirbtinai išlaikoma. Užtat, jei norima užtikrinti kultūros tęstinumą, reikia sąmoningai sudaryti sąlygas tautybės klestėjimui. Deja, taip nėra. Kažkodėl kiekviena generacija verčiama viską savaip įsigyti ir patirti. Tas reikalauja daug laiko ir jėgų. Kokios pasekmės? Naujieji veikėjai tik sunkiom pastangom atsiekia tą, ką tėvai prieš 10 -- 20 metų buvo patyrę. O kiek laiko ir energijos būtų sutaupyta ir tiksliau panaudota, jei vyresnioji karta sąmoningai perduotų savo kultūrinį kraitį jaunesniajai. Nereikėtų kaskart kultūriniai atgimti; mūsų kultūra tobulėtų, o ne tik išsilaikytų, jeigu būtų sveikai ir sistematingai suvisuomeninama.

Blogos visuomenėjimo žymės: tėvų ir visuomenės abejingumas, politinis uždumas ir komfortas, kaip aukščiausias siekis.

Tėvai dažnai nenorom auklėja lietuviškai vaikus. Visuomenės normos spaudžiami, tėvai tik paviršutiniškai atlieka pareigą tautai. Vaikų gabenimas į šeštadienines mokyklas, stūmimas į organizacijas ir vaikų varymas į minėjimus -- visi šitie veiksmai atliekami nenorom. Tarsi, tėvai atlieka kokį ritualą ir tuo tenkinasi, lyg jau būtų atlikę pareigą tautai. Juk ir vaikas žino, kada jam yra teikiamas grynas pinigas. Vaikai ir paaugliai pastebi, kad tėvai patys nėra giliai įsisąmoninę tų patriotinių šūkių, kuriais dangstosi norėdami paveikti vaikus. Kiek tėvai iš tikrųjų stengiasi įkvėpti vaikams lietuviškos dvasios? Kiek iš jų tik paviršutiniškai perduoda savo tradicijas vaikams, o pasiteisina, jog svetima įtaka nutautina vaikus. Ar jie rimtai galvoja, kad vaikai bus lietuviai, jei kas šeštadienį praleidžia valandėlę mokyklėlėje? Kaip gali jaunimas gerbti tėvų tradicijas, jei patys tėvai jų neįvertina?

Organizuota visuomenė -- organizacijos irgi dalinai yra kaltos. Išskyrus jaunimo ir studentų organizacijas, kam rūpi jaunimo verbavimas į lietuvišką veiklą? Dažnai jaunimo organizacijų vartingumą, kaip ir naujųjų ateivių jaunimas, daro neįsąmoninti. Organizacijos dažnu atveju yra atlieka gryną formalumą: suėigos, paskaitos, rinkimai ir parengimai. Visi tie vyksmai tik paviršutiniški, jie nie negilina tautinio susipratimo, jei jie neskatina noro grupės kultūrinį lygį pakelti. Organizacija, vietoj priemonės kultūrai tobulinti, tampa sau tikslu.

Visuomeninės organizacijos dejuoja, kad nėra jaunimo, bet tuo pačiu jos nededa pastangų jaunuomenės psichologijai studijuoti ir jaunimui pažinti. Jos nekviečia ir neauklėja jaunų žmonių atsakingoms pareigoms eiti. Kas blogiau, jos nekviečia noro prisidėti prie visuomeninio gyvenimo. Pasižiūrėkime į padėtį: tie jaunuoliai, kurie įsijungė į visuomeninį gyvenimą, patys atėjo, kartais jie net turėjo išsikviesti pripažinimą, kadangi ben-

Viktoro Petravičiaus raižinys "Mergaitė su arkliais", kuris yra išstatytas su kitais jo 45 spalvotais ir juoda-balta grafikos kūriniųais Gallery International patalpose Clevelande. Paroda atidaryta iki vasario 12 d. Įėjimas nemokamas.

dra nuotaka į juos žiūrėjo su nepasitikėjimu. Šie yra veržlūs tipai. Bet yra daug gabių jaunuolių, gabesnių už narsuolius, kurie turi didelį potencialą, bet jų būdas yra santūresnis ir, štai, nekviečiami, jie neateis į darbą.

Veiksniai bijo įsileisti jaunimą ir jam duoti atsakingas pareigas, nes mūsų institucijos per 25 metų laikotarpį tapo klikomis su savaisiais interesais. Tą patį galima pasakyti apie daugelį partijų. Kai kalbama apie jaunimo kvietimą į darbą, tai turima galvoje eilinių darbininkų talka. Vyraujančios pozicijos liks tose pat rankose, kol negalavimai privers atsistatydinti. Štai, ir nenuostabu, kad atsiranda partizanaiška akcija. Štai, nenuostabu, kad jaunieji "politikieriai" klysta. Per 20 metų atsirado neaprepiama praraja tarp patyrusių politikų ir jaunų aktyvistų. Ir vieni ir kiti daro klaidų. Tačiau nėra to tilto, kuris sujungtų senimo patyrimą su jaunatviška aistra. Abi pusės kaltos.

Šiomis dienomis politikai baiminasi, kad lietuvių valstybingumo sąvoka blanksta jaunimo tarpe. Kai kurie jauni intelektualai skelbia herezijas. Bet kas kaltas? Ar yra rimtų veiklų apie Lietuvos Respublikos laikotarpį, ar partijos nebando įskiepyti senos neapykantos opoziciniams grupėms į šių dienų jaunimą? Viena studentė ateitininkė visu rimtumu klausė, kodėl Smetona šaudė kunigus ir degino bažnyčias. Kitas suaugęs profesionalas gėdijasi anų laikų, kadangi krikščionys demokratai kurstė antisemitizmą. Kas juo indoktrinau taip galvoti? Kai vaikai paklausia apie anuos laikus, tėvai tyli arba pasakas pasakoją. Pasakui vaikai pasiskaito priešingų versijų kai kuriuose šaltiniuose. Kalbant apie šaltinius, ar jaunimas gaus tikrą vaizdą apie Lietuvos Respubliką, jei tik sovietai spausdins veikalus apie tą laikotarpį? Viena Lietuanus nu-

mery jaunas mokslininkas apibūdino partizanų kovas, kaip "iš dalies piliečių karą tarp buržuazinių ir buožių sluoksnių ir radikalių prasčiokų". Iš kur šaltiniai? Pikta? Tai kodėl gerbiameji žinovali ir liudininkai tyli, ar iškraipo faktus savo partijos naudai?

Suprantama, kad po karo audros ir dipukų stovyklų skurdo, mūsiškiai troško gerovės ir patogesnio gyvenimo. Bet kodėl nemaža tautiečių perėjo į euforijos kraštutinumą? Kaip greitai mūsiškiai, kurie Prūsų pasieny padarė priesaiką testą kovą dėl Lietuvos užsieny, paragavę gardumynų, užmiršo viską! Tautietis Sibire eina katrogą už savo tautybę, o laisvasis brolis lengvabūdiškai atsako tos tautybės už komfortą. Ar galim reikalauti, kad mūsų vaikai pasiaukotų už tėvynę, už tą kraštą, kurį jie vos prisimena ar iš viso jo neatmena, ar galim reikalauti, kad vaikai būtų ištikimi lietuvių bei, jei tėvai pasirenka komfortą, jei asmens patogumai patelsina neveiklumą ir šykštumą, kai tik paliečiama lietuviškoji veikla.

Minėtos mūsiškių blogybės daro įtaką į jaunimo galvoseną. O, galima atkirsti, kad buvo panašių blogybių nepriklausomoje Lietuvoje. Be abejo... Bet atmintinai, kad išeivijoje vidaus susidorojimas nėra reikalingas visuomenei sustiprinti prieš pavojų iš svetimos aplinkos...

Svetima aplinka daro įtaką į visus, bet ypačiai į tuos, kurie yra jautrūs išpūdžiams, būtent: į jaunimą. Čia vėl keliamos aišmanos apie svetimybes, bet mažai kas žiūri, kurios yra žalingiausios. Dar mažiau siūloma bėdų tai žalingai įtakai sumažinti.

Per nelietuvius draugus, mokyklas, radiją bei televiziją ir

kino teatrus šio krašto kalba, papročiai ir vertybės veikia į jaunimą. Ypačiai į tuos, kurie vos prisimena tėvynę ir kurie visus mokslus išėjo tremtyje. Ir koks rezultatas? Beveik visi geriau angliškai kalba negu lietuviškai. Anglų ir amerikiečių literatūra pasidaro savąja. Suprantama, kadangi yra mažai veiklų apie Lietuvos praeitį ir literatūrą. Ir jei yra veiklų, "tai nėra reikalo jų skaityti, kadangi jie lietuviškai parašyti." Mažai kas skaito lietuviškus laikraščius, kadangi jų turinys (jei ir ne stilius) yra svetimas. Tiesą pasakius, mažai kas skaito ir studentų žurnalus, ypač jei nėra gražių mergelių atvaizdų. Amerikiečių spauda yra lengvesnė ir turiniu, ir pačia kalba. Jaunimas formuoja mintis pagal amerikiečių spaudą. Jam filosofija lietuvių kalba neįkandama. Kas tuo netiki, tegul paklausia jauno intelektualo, ką reiškia "aumuo"?

Šitie faktai visiems gerai žinomi, jie ir neišvengiami. Įdomią pastabą apie svetimą įtaką į jaunuomenę padarė čiagimins Antanas Mažeika. -- Kodėl, -- klausė Mažeika, -- ateivių vaikai, atmesdami lietuvių kultūrą, pasisavino Amerikos kultūros blogiausias ypatybes? Juk amerikiečių kultūra galėtų įnešti ir pozityvių dalykų. Tikrai negalėjau atsakyti kolegai Antanui. Gal mūsų mokytojai, dvasios vadai ar psichologai galėtų ištirti šitą neįgiamą fenomeną?

Yra ir žalingos įtakos ir iš netikėto kampo. Atvykstant į Ameriką iš stovyklų skurdo, daugelis pastebėjo, kad griežtybių mokslų specialistai (t. y. inžinieriai ir chemikai) greičiau įsikūrė šio krašto gyvenime. Štai, ir gimė mitas, girdi, inžinierių mokslas esąs pelningiausias. Tėvai ir vaikai ėjo į kraštutinumą: Brūkšt, visi į griežtuosius mokslus! Per 15 metų daugumas stu-

(Nukelta į 6 psl.)

Kaip jaunoji karta supranta...

(Atkelta iš 5 psl.)

dentijos įsikale į galvas elektroinžineriją, chemiją ir biochemiją. Mūsų šaliai nepastebėjo, kad ateiviai specialistai gerai įsitaisė todel, kad jie turėjo patyrimą ir daktarus. Šiandien yra elektroinžinerių perteklius. Tiesa, joks lietuvis inžinierius nebadauja, bet yra ir kitų pelningų ir prieinamų profesijų. Ekonominiai sumetimai nepateisina šito perdėto techniško.

Bendrai paėmus, šis techniškas atnešė visuomenei nuostolių. Techniškas padarė didelę įtaką į mąstymą ir jauniesnia kartą. Prieš jaunimas pasisėmė daug žinių apie inžinerijos matematikos mokslus. Puičiai kalkuliavo su logaritmine linuote. Bet koks jo bendras išsilavinimas? Perdėm pasikėlė į griežtuosius mokslus. Negalėdamas "praktiškai" naudotis lietuvių kalba, tas jaunimas nesistenčia išmokyti ir anglų kalbos. Turėdamas tik pakankamą anglų žodyną, šis jaunimas nelabai domėjosi ir tesidomė humanitariniais dalykais. Kai jis siekia tų komforto skanumynų, humanitariniai dalykai jam nereikalingi. Tada, žiūrint iš kultūrinio taško, kuo skiriasi šis rafinuotas technikas nuo anos gėdynės Pennsylvanijos lietuvių angliakasių ar Chicagos skerdyklių darbininkų? Per griežta kritika? Pakalbėk su tokiu specu apie kokią nors literatūrą, filosofiją, visuomenės problemas bei politiką, ir pasitebėsi jo minčių lygį.

Atsirado funkcinis analfabetizmas. Vadinasi, yra techniku, kurie puikiai skaičiuoja ir surašo sudėtingas formules, bet kurie nesugeba parašyti taisyklingo sakinio nei lietuviškai, nei angliškai. Be to, jie ieško specialybių, kur nereikia originalaus galvavimo. Tai ką laimėjo visuomenė iš tokių analfabetiškų technikų? Ir jauniausioji karta eina jų pėdomis. Ar nebūtų verčiau jauniesniajai ir jauniausiajai kartai persimesti į socialinius ir ekonominius mokslus, kurie atneštų neblogą uždarbį ir kartu galėtų būti pritaikyti mūsų visuomenės problemų sprendimui bei nagrinėjimui?

Pagalau, eikim prie klausimo, kaip šitas jaunimas, išaugęs tokioje aplinkoje, suvokia lietuvių išlaikymą?

Čia nenorima sudaryti klaidingo vaizdo apie technikus. Galima rasti nemažą išimčių. Yra eilė jaunų inžinerių ir biochemikų, kurie domisi visais reikalais ir dalyvauja visuomeniniame gyvenime. Bet koks jų skaičius prilyginus prie funkcinio analfabetų? Mes dedame visą vilčių į studentiją, žinim, į juos, kaip į būsimus vadus. Užtat turime teisę reikalauti, kad mūsų studentija būtų visapusiškai išsilavinusi.

Mūsų jauni inteligentai taip pat yra veikiami aplinkos. Jie skiriasi nuo kitų bendraminčių tuo, kad jie nepasiduoda laiko srovei, o kaip tik reaguoja ir parodo savo individualybę. Amžininkų siekimai ir vertybės dalinai yra perduotos ir jiems. Vadinasi, visuomenė, kurioje veikia inteligentas, sudaro jo veiklos foną.

Kaip žinti į lietuvių jaunimas? Negalima kategoriškai sakyti, kad kiekviena jaunoji karta išsiviję turėtų būdingą koncepciją. Yra susikūrusių. Daug kas priklauso nuo asmens pribrėdimo. Paskutinis bandymas koreliuoti amžiaus grupę su lie-

tuvybės suvokimu buvo 1960 metais, kad psichologė Vanda Gegevičiūtė išsiuntinėjo studentų sąjungos nariams anketą. Net ir tada apklausinėjimų vertė buvo ribota, kadangi tik 200 studentų bei jaunų filisterių davė atlietuvių.

Pirmojo grupę tebėra gan realus vaizdas apie lietuvių kultūrą, tradicijas ir Lietuvos valstybingumą. Tas vaizdas yra pagrįstas prisiminimais iš anų laikų. Šita vaizdą suvokia daugumoje tie, kurie Lietuvoje ir Vokietijoje ėjo mokslus. Jiems labai rūpi Lietuvos atstatymas ir kultūros klestėjimas. Jie ryžtasi sukurti lietuviškas šeimas ir vienaip ar kitaip prisidėti prie kultūrinio gyvenimo. Šita grupė yra patriotiškiausia, bent 25% jos atstovų ryžtasi grįžti į nepriklausomą Lietuvą ir ten apsigyventi. Dalinai ši grupė idealizuoja Lietuvos Respublikos laikotarpį. Nepriklausomybės laikotarpis piešiamas purpuriniais bruožais.

Antra jaunimo kategorija židuri į Lietuvą, kaip į pasakų šalį, kur tėvai gyvenę pastoralinėje idilijoje. Lietuva jiems yra daili, kartu naivi šalis, kur visi gyvena ūkiuose, dainuodavo liaudies dainas ir šokdavo lenčiųgėlių. Kitaip sakant, Lietuva jiems svetima ir nereali. Antra vertus, yra tos grupės atstovų, kuriems ūkininkiška idilija yra kvaila ir atsilikusi. Jie yra miesčionys ir nenori tapatintis su tokia praetimi. Šios grupės patriotiniai elementai idealizuoja tėvų kraštą, tačiau jie iš viso nesuvokia Lietuvos valstybingumo.

Trečioji kategorija susidaro iš jaunimo, gimusio po keturiasdešimt penktų metų. Ši kategorija neturi Lietuvos vizijos. Jai nesusikaito lietuvių literatūros, bei ne daug teži no apie krašto istoriją. Jiems Lietuva yra svetima šalis; tie, kurie turi kokius sentimentus, skaito Lietuvą tėvų gimtinę. Pagarba tėvams reiškia pagarbą tėvų kraštui. Lietuva yra neaiškus abstraktas. Amerika jų kraštas. Tik vienas kitas asmuo galvoja apie grįžimą į tėvų žemę. Bet kokios patriotinės manifestacijos yra jų organizacijų veikimo aspektai. Kitaip sakant, organizacinė prievolė, kaip ir nario mokesčiai. Juos imponuoja apčiuopiami užmojai, kaip pavyzdžiui, pernykščiai žygiai.

Daugelis antros ir trečios kategorijos atstovų abejoja ar Lietuva kada nors bus atstatyta. Ketvirta kategorija ir pati mažiausia yra čiagiminių. Jų Lietuva yra panaši į antrosios kategorijos idiliją. Skirtumas toks, kad čiagimiai turi mažiau davinį apie Lietuvą. Jiems lietuvių yra lyg tikėjimo dalykas. Kas yra idomu, tai faktas, kad čiagiminių lietuvininkai labiau stengiasi sužinoti apie tėvynę, negu antrosios ar trečiosios kategorijos atstovai. Jų lietuvių yra romantika, tačiau jų pirmoji ištikimybė yra Amerikai. Jie nebando sudaryti atstatytos Lietuvos valstybės sąvokos.

Yra būdingų bruožių visoms kategorijoms. Didėsnė pusė jaunimo yra apolitiški. Daugelis politikuojančių naiviai galvoja, kad amerikinė santvarka būtų geriausia valdžios forma Lietuvai, tuo parodydami, kad jie nenuvokia tautinių charakterių ir istorinių tradicijų skirtumų tarp Amerikos ir Europos. Jie mažai žino apie nepriklausomybės laikotarpį. Daugelis jaunų kultūrininkų kategoriškai ignoruoja tautosaką ir sukurto literatūros lobyną, nes tie dalykai yra pasenę. Jie ieško "naujų formų", nėra

ryšio tarp gyvosios kultūros ir jų kūrybos. Dėl to turime visokių keistų kūrybinių mėginimų. Lyg bešakniai augmenys, juos pučia momento vėjai: tai egzistencializmas, tai bytnikizmas, tai abstrakcionizmas, tai logiškas pozityvizmas, tai vėl kokia nors srovė. Išdava: kultūriniai trumpalaikiai hibridai, kurie greit nudžiūsta, nes jie neprigija nei jaunime, nei senime.

Negalim sakyti, kad jaunimo ir studentų organizacijos nėra susirūpinusios lietuvių išlaikymu. Jau nuo 1955 metų studentų vadai ir laikraščiai dažnai iškelia lietuvių problemą. Bet, jei peržvelgsime jaunimo spaudą ir referatus tuo klausimu, matysime, kad reikalas nepasistūmėjo nei metro pirmyn. Jauni intelektualai jau dešimt metų retoriškai klausia, kas yra lietuvis? Ir pontifikaliniai atsako, lietuvių bė yra asmens apsisprendimo reikalas. Turtum gemalas išsčiuje pasirenka sau aplinką ir kultūrą. Organizacijos paskelbia gražiausias rezoliucijas, kaip reikia išlaikyti lietuvių. Bet ar tos rezoliucijos vykdomos kasdieniniame gyvenime? Pirmos keturios jaunimo kartos nieko bendro neturi su čiagimiais lietuvininkais. Net mažai tėra dvasinių ryšių tarp minėtų kartų. Organizacijų veikėjai neturi nei įžvalgumo ir apdairumo perduoti savo vertybes ir lietuvių jauniesiems kolegoms. Žinomas dalykas, kad jaunolis greičiau paklausys jauno žmogaus, negu senimo. Jauniems veikėjams tas iš viso neateina į galvą, verčiau pafiltruoti ar pasilinksminėti. Jaunime yra savotiškas arrogantiškumas žiūrėti pro nosį į "fukus". Bendrai paėmus, jaunimui stinga svarbios senimo dorybės, atseit, šiltumo ir pagarbos savo amžininkams. Asmeninėje plottėje yra daugiau pavydo ir nesugyvenimo jaunimo tarpe, negu būta tarp senimo. Tėvai perkeldavo kibirčius į idėjinę plotmę, o jaunimo nesupratinimai dažniausia yra asmens užgauliojimai.

Krizės laikotarpis buvo 1955-65 dešimtmėtis. Žiūrint iš visuomenės taško, studentija turėjo perduoti vyresniųjų normas jauniesiems. Tai yra, to dešimtmėsio studentija turėjo suvirškinti tėvų kultūrą, ją sintetizuoti su vakarietiška kultūra ir perduoti jaunesniai kartai. Deja, tas neįvyko. Kažin kokios bus tos socializacijos spragos galutinės pasekmės. Baisu pagalvoti, koks bus mūsų visuomenės gyvenimo stovis, sakykim, 1980 metais. Dabartinė studentija nieko nepaveldėjo, patyrimo ar pažangos atžvilgiu. nuo 1960 m. studentijos. Ir vėl, jaunimo metų progą, jauni intelektualai klausia, kas yra lietuvis studentas? Ir, lyg pasižiūrusi paplga, iš auditorijos intelektualas filisteris su krivaitišku orumu atsiliepa: "lietuvių bė yra asmens apsisprendimo reikalas..."

Tai kas darytina? Jei Lietuvos nepriklausomybės atvadavimą laikome išsivijios šventa misija, tai reikia tautiniai ir valstybiniai susipratusių lietuvių, kurie galėtų tęsti kovas bent iki šimtmečio galo. Jeigu taip, tai visuomenė turėtų vykdyti sistematinę atlietuvimo akciją. Bet to neužtenka -- jauniausiąją kartą reikia sulietuvinti. Vadinasi, priėjome prie tokio taško, kad vaikus turime sulietuvinti, kadangi jie jau turi svetimą dvisią. Klausimas ir jo sprendimas labai sudėtingas. Galimybių na-

grinėjimas būtų atskira tema. Tačiau aš noriu sustoti ties vienu klausimu -- kalba. Tiksliau, ar gali būti lietuvių bė lietuvių kalbos, tačiau su lietuvių dvasia? Daugelis organizacijų prieina prie to klausimo. Netrukus jaunimo sambūriai turės apsispręsti, ar nevertėtų vartoti anglų kalbą šalia lietuvių kalbos su eigose? Kai kur jau prieita prie tokio taško, ar yra prasmės iš viso vartoti lietuvių kalbą organizacijose?

Tokios politikos pasekmių pavyzdį turim Lietuvos Vyčiuose. Maždaug 1935-39 metų tarpe lietuvių kalba išnyko kaip vyčių organizacijos savitarpinė kalba. Ji liko kaip papuošalas suvažiavimų protokoluose ir ritualuose. Kas pasidarė? Lietuviškumas vyčiuose ėmė blėsti. Netekus tautinio solidarumo dėl kalbos stotkos, organizacijos narių skaičius smuko ir dar vis smunka. Daug kur liko tik Lietuvos Vyčių vardas, kaip priedanga grynai socialinei draugijai. Duosiu tik vieną pavyzdį. Philadelphia kuopos nariai net nežino, kad Philadelphiajoje yra bendruomenė, lietuvių šeštadieninė mokykla. Kai kurie susirūpinę kuopos veikėjai net nežino, kur gauti lituanistinės medžiagos. Ogi Philadelphia pasižymi lietuvių gyvenimu, kaip kultūrininkų židinys. Panašus likimas ištiks kitas jaunimo organizacijas, kurios atsižadės lietuvių kalbos.

Kur reikia sulietuvinti jaunimą, ypač čiagimius, ten būtinai reikia veikaly anglų kalba apie lietuvių literatūrą, tautosaką, istoriją ir geografiją. Išidėmėtina, kad tie čiagimiai, kurie reiškiąsi lietuviškame gyvenime, sėmėsi inspiracijos iš gana kuklių šaltinių -- iš Pakšto, Jurgėlos ir Thomas Chase veikaly. Kultūriniai straipsniai anglų kalba Vyties ir Marijono žurnaluose taipogi pastiprino jų lituanistinę išsilavinimą. Tik tokiu būdu sulietuvinsim tuos, kuriems yra mažiau kaip dvidešimt metų. Tam tikslui Kapočiaus leidyklos užsiu mojimas išleisti lituanistinę enciklopediją anglų kalba bus milžiniškas pasitarnavimas lietuvių išlaikymui.

Tačiau tuo nesitenkinim. Tokie auklėtiniai bus patriotai, bet vistiek nutolę nuo lietuvių dvasios. Jų vaikai tikrai bus nutautėję. Kur išnyko lietuvių kalba, ten per dvi kartas išnyko ir lietuvių. Lietuvių kalba maitina lietuviškumo šaknis. Kada lietuvių kalba išskrito iš kasdieninio gyvenimo, tada netekome per 700,000 Vilnijos tutešių, per 300,000 prūsų. O Amerikoje, kur nėra kultūrinį varžtų, šiandien yra milijonus nutautėjusių lietuvių kilmės žmonių. Kaip dažnai mums tenka užgirsti tokį išsireiškimą: "mano senoliai buvo lietuviai, bet aš tikras amerikonas". Kur lietuvių kalba dar gyva senolių ir tėvų tarpe, ten ir vaikaičiai dar sakys esą lietuviai. Ateitininkų c. v. veikėja Nasturė Umbrazaite yra jaunimo pažiba, kadangi jos čiagimiai tėveliai lietuviškai kalba namuose. Žygininkai Antanas Sniečkus ir Antanas Mažeika tą patį faktą įrodo.

Kalba yra net tik susisiekimio priemonė, ji yra ir galvosenos priemonė. Neįmanoma galvoti be garsinių simbolių, be žodžių. Kiekviena kalba turi savitą psichologiją. Kitaip sakant, kalba yra dvasinis pradas kultūrai. Bendrakalbiai turi dvasinį ryšį. O dvasinis ryšys sudaro kultūrinę aplinką. Žmonės, kurie sugėba viens kitą suprasti ir viens kitą atjaučia, susitaria. Kelių žodžių, vieno kito išsireiškimų pakanka surišti žmonėms, jei jie naudoja bendrinius simbolius. Šis

dvasinis solidarumas kaip tik yra tautybė.

Žmogus negali būti pilnas tautos narys, jei jis savyje neįaučia dvasinio artimumo kitiems tautiečiams. Be dvasinio solidarumo tautybės sąvoka yra tik abstraktas. Logiški ar racionalūs argumentai žmogui neįsiekėys ištikimybės jausmo. Bendros kalbos pažinimas paskatins bendrumo jausmą. Pasisavinus kalbą, žmogui bus suprantamesnė tautinė literatūra ir kt. kultūrinės vertybės. Savoje tėvynėje kiti simboliai veikia į sąmonę ir į pasąmonę. Bažnyčios taipogi vartoja simbolius dvasiai pastiprinti ir veiklai paskatinti. Tėvynėje gamta, bendri nuotykių, istoriniai paminklai, žmonių papročiai ir institucijos papildo tautinę savijautą. Išsivijoje, t. y. svetimoje aplinkoje, vienintelis dvasinis ryšys su tauta tiems, kurie vos

vos prisimena tėvynę ar visai jos neatsimena, yra savita kalba. Savita kalba verčia žmogų galvoti kitaip, t. y. savaip. Ką turi bendro lietuviukas, gyvenąs pvz. Bostone su lietuviuku Montevidėjuje ar Kaune? Tik bendrą kalbą.

Išsąmoninęs lietuvių kalbą, lietuvis galės skaityti Donelaitį, Baranaušką, Kudirką, Maironį, bevardžio partizano biuletenį, Smetoną, Šalkauskį, Girniaus straipsnius, visą senąją ir naująją lietuvių literatūrą, ir jam nebus sunku suprasti, kas ten parašyta, nes savo dvasia jis bus susirišęs su visom bendrataučią kartom. Su lietuvių kalbos nuosmūliu jaunimas proporcingai nutolsta nuo lietuvių, išnykus lietuvių kalbai, lietuvių kultūra bus mirus. Neįmanoma išlaikyti lietuvių dvasios be savo kalbos. Tokios pastangos atneštų tik trumpalaikius rezultatus.

PLANINGAS TAUPYMAS moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

● Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

AUTOMOBILIAS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

ATVAZIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite
"69" MENO GALERIJĄ
VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBŲ

KAILIŲ PREKYBĄ
IVAIRŲS KAILIAI

"SPARTA" atstovybė
RADIJO, RAŠOMOS IR
SKAIČIAVIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI

Valandos: 12-8 v. r. Tel 778-0505
Sav. STASYS ORENTAS
2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

Tinkami rūbai duoda gerą
savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes apmąstysime Jūs nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostumai ir paltai,
MANHATTAN marškiniai,
LEE ir DISNEY skrybėlės.

Krautuvėje Jūs laukiami
kasdien,
o sekmadieniais
nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ
4640 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nušimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Import. French Cognac 5th — 4.39
2. Armagnac Imp. French Brandy..... 5th — 4.39
3. Skaidrioji 80 proof 5th — 3.19
4. Zubrovka 100 proof 5th — 4.75

5. Import. Bordeaux Wine 5th — 0.98
6. Import. Riccadonna Vermouth Bott. — 1.29
7. Import. Napoleon Vermouth Bott. — 1.19

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

DAINUOS SOLISTAS ALGIRDAS BRAZIS

Po ilgesnės pertraukos Clevelandas vėl išgirs solistą Algirdą Brazi, Metropolitan operos baritoną. Jis Ateities klubo metiniame baliuje vasario 5 d. duos lietuviškų dainų ir pasaulinių kompozitorių arijų koncertą. Koncerte dalyvaus ir smuikininkė-virtuozė **Elena Kuprevičiūtė**.

Algirdas Brazis, studijavęs iš pradžių teisę, vėliau atsidėjo vien dainos menui ir su daina nesiskiria iki šios dienos. Solistas yra daug koncertavęs JAV lietuviams ir 1938 metais su Pirmyn chorą buvo nuvykęs į Lietuvą. Laimėjęs eilę konkursų dainų varžybose, A. Brazis dalyvavo amerikiečių operų pastatymuose, atlikdamas įvairias solisto roles. Buvo Chicago radijo stoties teatralinių transliacijų programų nariu. Konkurse laimėjo San Carlo operos sutartį ir joje dainavo kelerius metus. Po sėkmingo 1951 metų Carnegie Hall, N. Y. koncerto, buvo pakviestas į Metropolitan operą.

Ir šiuo metu sol. A. Brazis yra dažnai kviečiamas dainuoti amerikiečių ir lietuvių koncertuose. Jo puikus balsas, meistriškas išpildymas ir platus repertuaras klausytojams visada palieka didelio įspūdžio.

Norį dalyvauti šiame metiniame Ateities klubo koncerte, prašomi bilietus užsisakyti iš anksto pas Ateities klubo valdybos narius.

• Algis "Moto" Motiejūnas, lietuvių krepšinio rinktinės narys, jau antram sezonui yra parinktas žaisti Western Reserve Universiteto rinktinėje.

W. R. U. sporto skyriaus vadovybė, ypatingai krepšinio vadovas Darell Simko, džiaugiasi galėdami naudotis A. Motiejūno gabumais krepšinio rinktinės laimėjimams atsiekti. Universiteto sporto vadovybė taip pat teikia daug reikšmės Algio dalyvavimui ir lai-

Solistas Algirdas Brazis, kurį vasario 5 d. girdėsime Clevelande išpildant lietuviškas dainas ir pasaulinių kompozitorių arijas. Koncerte taip pat dalyvaus smuikininkė Elena Kuprevičiūtė.

mėjimams su lietuvių krepšinio rinktine Australijoje ir Kanadoje, nugalint abiejų valstybių olimpinės komandas ir eilę kitų iškilių krepšinio vienetų. Pranešime apie Algį M. visur parbrėžiama jo lietuviška kilmė ir pasireiškimai lietuvių sporto gyvenime.

• Tradicinis ALT S-gos Clevelando skyriaus rengiamas Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas įvyks vasario 12 d., 7 val. vak. Čiurlionio Ansamblio namuose — Magnolia Dr.

Programoje — filmo demonstravimas apie prezidento Antano Smetonos gyvenimą ir veiklą Amerikoje ir laidojimo iškilmės.

Po programos — vaišės. Minėjime kviečiami dalyvauti ALT S-gos skyriaus nariai su šeimomis, Korp! Neo-Lithuania nariai ir Clevelando visuomenė.

• Jau yra gauta V. Daugirdaitės-Sruogienės Lietuvos Istorija, šeštoji laida. Terros išleista. Kietais viršeliais. Kaina 6 dol. Galite įsigyti Dirvoje.

• Prieš atnaujinami savo namų arba taip vadinamų "Homeowners", draudimus palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Naujoji parapijoje Kat. Mot. S-gos 36 kuopos naujoji valdyba, kurią sudaro pirm. Adelė Benokraitienė, vicepirm. Ona Mikulskienė, sekretorė Albina Barzdukienė, išdininkė Jadvyga

Ignatavičienė, išdo globėjos: Ona Juškienė ir Elena Mikšienė, kuopos finansų raštininkė Saliomėja Miliauskienė, vėliavos globėjos: Danutė Mikoliūnienė ir Veronika Vaškienė, sausio 12 d. turėjo posėdį Marijos Gecevičienės namuose, kartu dalyvaujant ir kontrolės kodisijai: Adelė Baranauskienė, Juzė Čepienė ir Marija Gecevičienė. Revizijos komisija patikrino knygas: viską rado pilnoje tvarkoje ir pavyzdinčiai vedama. Po posėdžio svetingoji M. Gecevičienė visas pavaišino.

• Dail. inž. Mikolojaus Ivanausko liepsnos tapybos paroda įvyks kovo 12 ir 13 dienomis Naujos parapijos salėje.

**REIKALINGOS
prityrusios siuvėjos
darbui siuvamomis
mašinomis.**

Puikios darbo sąlygos ir galimybės.
Kreiptis
1990 E. 69 gt.
(9-11)

PARDUODAMAS NAMAS
Grovewood rajone, geras pajamų šaltinis. Du butai po 4 ir 5 kamb., dvigubas garažas. \$11,900.
Tel. IV 1-8153.
(8-10)

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

HELP WANTED FEMALE

WAITRESSES

Experienced. Full or part time openings for luncheon and dinners. Meals and uniforms provided. Call after 2:30 P. M. 791-4545.

SHERWIN'S UNIVERSITY INN
10501 Carnegie
Formerly Crosby's Restaurant
(8-10)

SALAD GIRL

Experienced. Full or part time openings for luncheon and dinners. Meals and uniforms provided. Call after 2:30 P. M. 791-4545.

SHERWIN'S UNIVERSITY INN
10501 Carnegie
Formerly Crosby's Restaurant
(8-10)

HELP WANTED FEMALE OR MALE

CLERK-TYPIST FOR AUTO AGENCY

To type factory warranty & claims also some filing. Steady work—5 days. Plus fringe benefits.

Mr. Hershberger
A. D. PELUNIS
OLDSMOBILE
13123 Detroit Ave.
(8-10)

HELP WANTED MALE

LAYOUT MAN

Sheet metal fabrications. To lay out electrical enclosures. Several years job shop experience necessary.

Formweld Products Co.

1530 Coit Ave.,
East Cleveland
(1 Block North of Euclid Ave.)
(8-10)

TRAINEE

For inventory control and time study. Established manufacturing concern with many company benefits. Apply in person.

Central Brass Mfg. Co.
2950 E. 55
(8-9)

BAKE SHOP — KITCHEN DISHROOM

Age 18 to 45, experience not a necessity, pleasant surroundings, opportunity for advancement and many other benefits.

Apply in person only
9 to 11 A.M. and 12 to 2 P.M.
Forum Cafeteria
2050 E. 9th St.
(8-9)

AUTO MECHANIC

Volkswagen experience only. Clean modern shop, plenty of work, ideal working conditions. Apply in person only. See Mr. Turner.

ELLACOTT SHAKER
VOLKSWAGEN
4459 Northfield Rd. Rt. 8
(8-9)

AUTO MECHANIC

High-quality man only for a new car dealership. Must have own tools. Liberal pay plan, high hourly rate, excellent working conditions, paid vacations, etc. All replies confidential. See Jack Province.

GLAVIC DODGE
536 E. 185 KE 1-3375
(8-9)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIO 29 D. Liet. Budžiams remti valdyba ruošia tradicinį blynų balių Šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 5 D. Ateities klubo balius.

VASARIO 13 D. Lietuvos Nepriklausomybės Atstatymo suaktyvinti minėjimas, rengia ALT Clevelando skyrius.

VASARIO 20 D. Aukuro ansamblio išvokoms paremti pietūs. Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

VASARIO 27 D. Prel. M. Krupavičiaus 80 m. amžiaus suaktyvinti minėjimas -- rengia ALT Clevelando skyrius.

KOVO 6 D. Kaziuko mugė. Rengia Nerfingos Skaučių Tuntas.

KOVO 13 D. Naujosios parapijos choro pagerbimas. Rengia LB II-ros apyl. valdyba.

KOVO 27 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos rengiami pietūs Naujosios parapijos salėje.

BALANDŽIO 3 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 16 D. Vysk. Valančiaus mokyklos abiturientų, tėvų ir rėmėjų balius.

BALANDŽIO 17 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BALANDŽIO 23 D. PLB specialus parėngimas.

GEGUŽES 1 D. Motinos Dienos minėjimas. Rengia Nerfingos Skaučių Tuntas.

GEGUŽES 7 D. Dirvos balius Carter viešbutyje.

GEGUŽES 8 D. Motinos Dienos minėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BIRŽELIO 5 D. 1966, Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 19 D. Vysk. Valančiaus mokyklos gegužinė.

Rugsėjo 24 d., Dirvos Vakarais Šv. Jurgio parapijos salėje.

MALE HELP WANTED

OPPORTUNITY DIE CAST DIE REPAIRMAN

Apply
White Industries
46 Sheldon Rd., Berea, Ohio
(9-13)

MECHANIC

Experience in general factory maintenance. Pine fitting, machine repair etc. Must be able to read blueprints. See Mr. Kamms at

NYLONGE CORP.
1294 W. 70th St.
Cleveland, Ohio
(9-15)

TOOL AND DIEMAKERS FORM GRINDERS MACHINISTS

Progressive blanking and forming die experience. Small stampings. Good working condition and benefits.

Apply in Person
UNIVERSAL METAL PRODUCTS, INC.
29980 Lakeland Blvd.
Wickliffe, Ohio
(8-9)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

V. DAUGIRDAITĖ-SRUOGIENĖ: LIETUVOS ISTORIJA, 6-ji pataisyta, perredaguota ir papildyta laida. Tai vienintelis šiuo metu Lietuvos Istorijos vadovėlis mūsų lituanistikos mokykloms ir tėvams, vaikus su mūsų krašto praeitimi supažindinantiems namuose. Kartu tai įdomi ir vertinga knyga visiems, besidomintiems mūsų krašto praeitimi, patiekianti daugybę naujų ir niekur nematytų paveikslų ir istorinių šaltinių ištraukų, gausiai aprūpinta žemėlapių, daug dėmesio suteikusi mūsų praeities momentams, iki šiol nepakankamai išskirtiems tokio pobūdžio knygose. Knyga gražiai išleista, atspausa gerame ofsetiniame popieriuje, įrišta į kietus apdarus. Kaina -- \$6,00. Išleido Terra, 3237 W. 63rd St. Chicago, Illinois. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, Gaunama leidykloje ir pas visus platintojus, jų tarpe ir Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103

Skaityk ir platink
DIRVĄ

DETROIT

PARENGIMAI DETROITO LIETUVIŲ NAMUOSE

Sausio 29 d. "Antras kaimas", vaidina Antrojo Kaimo grupė, rengia Korp! Neo-Lithuania Detroitė.

BALFO SUSIRINKIMAS

Balfo 76 sk. metinis narių susirinkimas šaukiamas sekmadienį, sausio 30 d. 12 val. Lietuvių Namuose. Dienotvarkėje naujos valdybos bei revizijos komisijos rinkimai ir einamieji reikalai. Visi nariai ir rėmėjai kviečiami susirinkime dalyvauti. Susirinkimas bus teisėtas nežinint dalyvių skaičiaus.

Praėjusių metų rinkliavos metu surinkta \$3,449,25. Šiomis dienomis dar gauta J. Paškaus 5 dol. auka. Be to, 5 dol. auką prisuntė Olga Plepienė, pagerbama a.a. Margaritos Kučinskienės atmintį ir atsidėkodama jai už suteiktą pagalbą 1950 m. atvykus į nepažįstamą Detroitą.

MALE

**BORING MILLS
BENCH TOOLMAKERS
HORIZ. MILLS
GRINDERS**
(G.D., I.D. AND SURFACE)
W & S TURRET LATHE
Enterprise Machine
Parts Corp.

Enterprise Machine Parts Corp. wants you full time if you have had precision toolmakers job shop experience. Top rates, fringes. Apply: 2731 Jerome
Detroit 12, Mich.
313 — 892-7900
(9-14)

**DIE MAKERS
DAY & NIGHT SHIFT**
Overtime, paid holidays, long programs, fringe benefits.
Gathen Industries Inc.
8833 E. 10 Mile Rd.
Center Line, Mich.
(9-14)

**FIRST CLASS
DIE MAKERS**

Steady work. Overtime & fringe benefits.

**KOTCHER TOOL &
ENGR.**
23801 Mound Rd.
Warren, Mich.
(9)

**WANTED
JOURNEYMEN
DIE MAKERS**

Job shop experience. Long program. 58 hours per week. Fringe benefits.

J. W. TOOL & DIE CO.
21260 W. 8 Mile
Southfield, Mich.
(8-14)

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Philadelphijos skyrius, be anksčiau prisiųstųjų pavienių narių įnašų Vilties Draugijai ir aukų Dirvai, šiomis dienomis dar ir pats padidino savo įnašą 25 doleriais, atsiuntus čekį per skyriaus išdininką P. Didelį.

ALT S-gos Bostono skyriaus veiklusis narys A. Griauzdė, apsimokėdamas Dirvos prenumeratą ir pridėjęs 5 dol. auką, padidino savo įnašą Vilties Draugijai 10 dol.

Česlovas-Stėponas Tamašauskas, iš Philadelphijos, įstojo į Vilties Draugiją 15 dol. įnašu.

PIRMOSIOS AUKOS PLJ KONGRESUI

Paruošiamiesiems Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso darbams finansuoti PLB Valdyba davė Kongreso rengėjams 300 dol., o JAV LB Centro Valdyba 500 dol.

Stilizuoto vyties ženkluko (prie automobilių langų lipinti) pusę spausdinimo išlaidų apmokėjo JAV LB Clevelando II-ji Apylinkė (pirm. P. Mikšys, išd. D. Staniškis), skirdama 165 dol.

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija, kuri visuomet remia daugelį svarbesnių lietuviško gyvenimo pasireiškimų, per savo 1965 metų Valdybą (pirm. dr. A. Martus, išd. J. Skrinka) atsiuntė 100 dol. auką.

Lietuvių Krikščionių Demokratai Sąjunga ir Lietuvių Konservatorių Klubas Clevelande paaukojo po 25 dol.

Pirmasis asmuo, didesne auka atsiliesęs į PLJK rengėjų prašymą, yra Lietuvių Fondo Pirmininkas ir PLJK Garbės Komiteto narys dr. Antanas Razma, nuoširdžiai remias darbu ir aukomis lietuvišką veiklą. Jis atsiuntė 100 dol. auką.

Pirmieji šiais Jaunimo Metais aukas atsiuntė Lietuvos Laisvės Komiteto nariai ir bendradarbiai: pirm.

V. Sidzikauskas (jis taip pat yra PLJK Garbės Komiteto narys), J. Audėnas, V. Četietienė, P. Vainauskas, V. Vaitiekūnas ir dr. B. Nemickas, atsiųsdami 56 dol. Kiti rėmėjai yra J. ir O. Rinkai iš Clevelando su 20 dol., St. Vidmantas iš Chicago 10 dol., V. Volderas (JAV LB Tarybos Pirmininkas ir PLJK Garbės Komiteto narys) 5 dol.

Šiais pinigais apmokėti įvairūs PLJK leidiniai, stilizuotos vyties ženklukai, susirašinėjimas ir t.t. Daugelį išlaidų rengėjai patys apsimoka.

PLJK aukas siųskite: Lithuanian Youth Congress, c/o Mrs. B. Juodikis, 1794 East 227 Street, Cleveland, Ohio 44117.

• Barbaros Armonienės ir A. Nasvyčio knyga "Palik Ašaras Maskvoje" turi ne tik didelę propagandinę reikšmę Lietuvos reikalui, bet susilaukė nepaprasto pasisekimo ir pasaulio knygų rinkoje. Lippincott leidykla, išleidusi tos knygos angliškąją laidą ir jau išplatinusi tos knygos 4 laidas, vasario mėn. ruošiasi išleisti 5-ąją laidą!

Šalia kitomis kalbomis išleistų tos knygos vertimų jau ruošiamasi ją išleisti Vokietijoje vokiečių kalba. Viena vokiečių knygų leidykla, kurioje darbuojasi

lietuvis J. Medušaškas, jau pasirašė sutartį su autoriais dėl knygos išleidimo. Būdinga, kad Vokietijos knygų rinka užversta leidiniais apie komunistų žiaurumus ir pan., parodė susidomėjimą šiuo lietuvišku kūriniu.

Tenka pastebėti, kad "Palik Ašaras Maskvoje" lietuviškoji laida, išleista Vilties leidyklos Clevelande, jau taip pat eina prie galo. Parodytas tąja knyga susidomėjimas lietuvių tarpe buvo dvišakis: perskaitytą lietuviškąją laidą pirkto ir angliškąją, kad su ja supažindinti amerikiečius.

Norintieji įsigyti lietuviškąją "Palik Ašaras Maskvoje" laidą, prašomi paskubėti tai padaryti, nes tos knygos nebe daug yra likę. Užsisakyti galima per Dirvą arba įsigyti pas visus lietuviškų knygų platintojus.

EAST CHICAGO

NAUJA VALDYBA

Tautinės Sąjungos East Chicago skyriaus visuotinis narių susirinkimas buvo sušauktas sausio mėn. 15 d., kuriame be skyriaus narių dalyvavo Tautinės Sąjungos Centro Valdybos pirmininkas inž. Jonas Jurkūnas, vicepirm. Teodoras Blinstrubas ir Valdybos narys Cezaris Modestavičius.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas R. Nemickas, pakvietęs į prezidentu Tautinės Sąjungos pirmininką inž. Joną Jurkūną, susirinkimui pirmininkauti Joną Rimkūną ir sekretoriauti Valeriją Valeikienę.

Apie skyriaus bendrąją veiklą pranešimą padarė skyriaus pirm. R. Nemickas, suglaustai peržvelgiant nuveiktus darbus, padėkojo Centro valdybos nariams už atvykimą dalyvauti skyriaus visuotiniame susirinkime, buvusios skyriaus valdybos nariams už malonų bendradarbiavimą veikloje ir skyriaus nariams, rėmusiems valdybos pastangas veikloje.

Skyriaus kasos stovio pranešimą padarė kasininkas Juozas Bagdanskis. Revizijos aktą perskaitė Revizijos Komisijos pirmininkas Antanas Juodvalkis, konstatavęs, kad piniginė atskaitomybė vedama tvarkingai, visos pajamos ir

Mieli Broliai ir Sesės,

Š. m. vasario 16 d. sukanka 48 metai, kaip buvo atstatyta laisva, demokratinė Lietuvos Respublika.

Po ilgų caristinės Rusijos vergijos metų, laisvė buvo iškovota visos tautos ryžtu ir savanorių bei karių aukomis.

Praslinkus vos 22 metams džiaugsmingo ir kurybingo darbo, bolševikinė Rusija sulaužė visas tarptautines sutartis bei išpareigojimus ir karine jėga okupavo Lietuvos valstybę.

Jau 25 metai, kaip lietuvių tauta okupanto naikinama visokeriopais būdais. Tūkstančiai mūsų brolių ir sesių žuvo Sibiro ledynuose, išmirė kalėjimuose ir darbo stovyklose. Tėvynėje užgniaužta tikėjimo laisvė, tauta rusifikuojama, ir kraštas ūkiškai išnaudojamas.

Išblaškyti laisvame pasaulyje lietuviai kovoja už savo bočių krašto laisvę, nes okupanto vergijoje engiami lietuviai negali laisvam pasauliui pratariti žodžio apie savo kančias ir laisvės troškimą.

Savo melą ir klastą bolševikinis okupantas įvairiais būdais skleidžia laisvųjų lietuvių tarpe, šmeižia mūsų veikėjus ir ieško būdų įnešti nesan-taiką lietuvių išeivijoje.

Amerikos Lietuvių Taryba per visą tą laiką veda atkaklią kovą dėl Lietuvos ir lietuvių tautos laisvės.

Vasario 16 d. yra simbolis lietuvių tautos vieningo laisvės troškimo. Tą dieną kiekvienas lietuvis - patriotas kviečiamas pašvęsti bent trumpą laiką prisiminti pareigą bendram darbui kovai už Lietuvos laisvę moraline ar materialine pagalba.

Chicago Lietuvių Taryba 48 metų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo minėjimą rengia 1966 m. vasario 13 d. 2 val. p.p. Marijos Aukštesnės Mokyklos Auditorijoje (kampas California ir 67 gatvė).

Visi lietuviai kviečiami dalyvauti. Atlikime savo patriotinę pareigą — dalyvaudime minėjime ir savo aukomis paremkime kovą dėl Lietuvos laisvės.

Visi laukiami. Kovoje už Lietuvos laisvę negailėkime nei savo darbo jėgų nei lėšų. Okupantas turi būti pašalintas ir Lietuva turi būti laisva.

Kas negalės minėjime dalyvauti, prašomas savo auką pasiųsti Chicago Lietuvių Tarybos išdininkui — Mr. A. Valonis, 2201 West Cermak Rd., Metropolitan State Bank, Chicago, Ill. 60608.

CHICAGOS LIETUVIŲ TARYBA

išlaidos atitinka kasos knygoje pajamų - išlaidų įrašams.

Skyriaus veiklos ir atskaitomybės apyskaitos susirinkimo buvo priimtos be jokių pataisymų.

Tautinės Sąjungos pirm. inž. Jonas Jurkūnas savo pasakytose kalboje plačiai susirinkusiuosius, painformavo apie esamą Tautinės Sąjungos ir Vilties Draugijos padėtį, kvietė narius vieningai jungtis į bendrą darbą ir galimai remti mūsų tautinę spaudą Dirvą.

Po Sąjungos pirmininko pasakytos kalbos buvo naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai.

Į skyriaus valdybą buvo išrinkti: Jonas Rimkūnas pirmininkas, Antanas Juodvalkis vicepim., Tadas Mečauskas sekretorius ir Valerija Valeikienė narys kultūros reikalams.

Į Revizijos Komisiją: Irena Rimkūnienė, inž. Kęstutis Sidabras ir Algis Markevičius.

Susirinkimui pageidavus inž. Kęstutis Sidabras pa-

skelbė Vilčiai pravesto narių, tarpe vajaus rezultatus.

Susirinkimas buvo sėkmingas, išsiaiškinta visais rūpimais klausimais, susijusiais su veiklos pagyvinimu.

Tolimesnes diskusijos buvo tęsiamos prie kavutės-vaišių, kurių metu arčiau susipažinta su Centro Valdybos atstovais, draugiškai padiskutuoti įvairūs nariams rūpimi klausimai.

Vaišių paruošimu ir svečių priėmimu rūpinosi valdybos kultūros reikalams narė Irena Rimkūnienė ir jai talkino Elena Nemickienė ir E. Sidabrienė. (d)

CHICAGO

• K. Donelaičio lit. mokyklos Chicagoje vakaras įvyksta sausio 29, 7:30 vak. B. Pakšto salėje. Programoje: Vanda Stankienė, Danutė Bindokienė, Nijolė Užubolienė ir Leonas Barauskas. Vertingos dovanos ir šokiai B. Pakšto kapelai grojant. Visi kviečiami dalyvauti. Staliukus iš anksto užsakyti tel.: 434-4980. (Sk.)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

RETA PROGA

įsigyti papiginta kaina Dirvos išleistas knygas.

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lietuvių kalboje. Knyga gausai iliustruota retomis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĘ

ALĖS RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos konkurse. KAINA \$3.00

DAILININKAS RAUBA

VINCO RAMONO novelės. KAINA \$3.00

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$14.00, bet Dirvos skaitytojai naudodamiesi knygų išpardavimo vaju, moka tik

10 DOL.

už keturias knygas.

— I Š K I R P T I —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI

6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Ašaras Maskvoje, Kelias į Kairę, Dailininkas Rauba ir Alma Mater, už papigintą kainą — 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

.....

.....

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol. sumoje.

Vilties Draugijos nariams ir Dirvos rėmėjams

BRUTENIUI ir ROMUI VEITAMS,
ALDONAI BARTUŠKIENEI,

jų šeimoms ir artimiesiems, brangiai motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirvos Redakcija

Liūdesio ir skausmo prislėgtus filisterį agr. BALĮ KARAZIJĄ, jo žmoną IDĄ, dukrą DALIĄ su šeima, sūnui ir broliui A. A.

RAMŪNUI KARAZIJAI

tragiškai žuvus, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Korp! Jaunoji Lietuva
filisteriai(-ės) Chicagoje

Mieliems vienminčiams

BRUTENIUI ir ROMUI VEITAMS,

jų brangiai motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

A. L. T. S. Bostono Skyriaus
Valdyba

Brangiam vyrui ir tėvui

VINCUI MINKŪNUI

mirus, Ponai J. MINKŪNIENEI ir sūnui inž. A.

R. MINKŪNUI reiškiau nuoširdžią užuojautą

Jonas P. Vaičaitis

VINCUI MINKŪNUI

mirus, p. JADVYGAI MINKŪNIENEI ir sūnui

RIMUI širdingą užuojautą reiškia

Petras Povilaitis